

1.3.3 Offentlig service

Med offentlig service avses skolor, förskolor, äldreomsorg och social omsorg, samt vårdcentral, sjukhus, tandläkare, arbetsförmedling etc. Följande anvisningar syftar till att den fysiska miljön ska kunna gynna tillgången och kvalitén på den offentliga servicen.

Övergripande ställningstaganden

- Områden och byggnader för offentlig service, bl.a. benämnda "O" och "U" på plankartan, ska fortsätta att utvecklas utifrån befintliga förhållanden, där god förvaltning och utformning av bygganden och utemiljöer ska utgöra grunddragen vid förändringar.
- Lokaler och tillhörande utemiljöer för offentlig omsorg ska ha hög kvalitet på utformningen och förvaltas väl.
- All offentlig service ska vara tillgänglig och lätt att nå, oavsett fysisk förmåga och transportmedel.
- Alla lokaler för offentlig service ska vara säkra och inge trygghet. Det gäller även området i anslutning till dem. Exempelvis ska entréer och förgårdar vara inbjudande, gator, stråk och fasader väl upplysta och angöring till

byggnader kunna ske från en befolkad omgivning.

- Förskolor och skolor ska vara förlagda så att de som har behov av dem med lätthet kan nå dem. Angöringssättet ska vara barnvänligt.
- Äldreomsorg och social omsorg ska vara förlagd så att boende, i det fall behovet finns, har god tillgång till service och kommunikationer.
- All utbildnings- och omsorgsverksamhet ska ha tillgång till trevliga och hälsosamma utemiljöer.

Riktlinjer

- Kommunen bör ha som ambition att lägga särskild omsorg vid utformningen av offentliga funktioner som är utpräglat publika, t.ex. lekplats, bibliotek etc.

Särskilda punktinsatser

- I arbetet med att utreda område "Bl 1" bör även lämpligheten för offentlig service som t.ex. förskola eller äldreboende undersökas.

Anvisningarna fortsätter på s. 46.

1.3.3 Offentlig service

Illustrationsförklaringar

- sammanhängande område för utbildningsverksamhet
- sammanhängande område för omsorgsverksamhet/vård
- offentlig målpunkt, service/annat
- utbildning/skola/förskola
- omsorgsverksamhet/vård
- utredningsområde, blandad markanvändning
- föreslaget utredningsområde, utbildning
- föreslaget utredningsområde, utbildning/omsorg

Forts.

- Vid ev. framtida detaljplanearbete för område "Bl 2", bör lämpligheten för offentlig service på platsen prövas. Detta ska dock belysas i relation till den riskbild som föreligger och ev. påverkan på företagens verksamhetstillstånd, se anvisningar för område "UB" för mer information.
- Ett arbete för att utreda och föreslå områden där behovet av utbildnings- och omsorgsverksamhet ska vara prioriterat användningsområde bör påbörjas. Områdena "Ut" och "UtO" på plankartan bör utgöra utgångspunkt i arbetet.

1.3.4 Näringsliv, handel och service

Näringsliv, handel och service är verksamheter som bedrivs i privat regi genom de olika företag som finns representerade i staden. Följande anvisningar syftar till att göra näringslivet bredare och staden mer attraktiv för nya företag att etablera sig på, att utbudet av handel tillgodoser efterfrågan och att långsiktigt möjliggöra för olika etableringar på ett sätt som samtidigt bidrar till en mer levande stad.

Övergripande ställningstaganden

- Befintliga verksamhetsområden, benämnda som "V" på plankartan, ska fortsätta att användas för näringsliv och tekniska försörjningssystem, där användandet av byggnader och infrastruktur, områdesdisposition samt utformning av gatumiljöer, utgör grunddragen för fortsatt utveckling.
- Nyetableringar och utveckling av industriverksamheter ska i första hand ske inom befintliga verksamhetsområden och kopplas på befintlig infrastruktur.
- I planeringen av den fysiska miljön ska en breddning av antalet olika näringslivsbranscher främjas.
- Verksamhets-, handels- och kontorsbyggnader ska ha hög kvalitet på utformning och ha en trivselhöjande verkan för omgivningen. Det gäller även platsen i anslutning till byggnaden.
- Byggnader med fasader mot viktiga kommunikationsstråk ska bidra positivt till upplevelsen av staden och bör utformas med fokus på att ha en tilldragande effekt. Röriga och undermåligt omhändertagna tomter, byggnader och miljöer bör organiseras, snyggas upp och förvaltas väl. Kommunen bör föra en dialog med fastighetsägare om hur förbättringar kan åstadkommas.
- Kommunen ska främja en utveckling där huvudsaklig service i form av dagligvaruhandel, servicetjänster, matställen, bibliotek, m.m. i första hand lokaliseras i Fagersta centrum. Det gäller även utåtriktade verksamheter som i första hand vänder sig till lokalbefolkningen, platser som är besöksintensiva eller platser som på annat sätt kan bidra till stadslivet genom funktion eller utformning.
- Kommunen ska främja en utveckling där Västanfors centrum är ett välfungerande närcentrum för boende, kollektivtrafikresenärer och människor som ar-

betar i närheten, där utgångspunkter är ett visst utbud av samhällsservice, handel och mat- och fikaställen.

- Möjligheten till småskalig närservice i anslutning till stadens bostadsområden ska främjas.
- Fagersta centrum, benämnt "Ce" på plankartan, ska utvecklas och förstärkas, i syfte att skapa mer stadsmässighet och livaktighet.
- Kristiansbergsområdet, benämnt "Nä" på plankartan, ska vara ett sammanhängande utvecklingsområde för näringslivet, med en blandning av verksamheter inom exempelvis logistik, hantverks- och transporttjänster och sällanköpshandel, där i första hand utåtriktade verksamheter bör beredas lägen mot vägen. För att inte hämma utvecklingen i Fagersta centrum, ska detaljhandel eller livsmedelsförsäljning inte tillåtas. Den fysiska planeringen ska också fokusera på hur området kan bidra till att gynna utvecklingen i Fagersta centrum, t.ex. genom hur områdets utformning kopplas till intilliggande stadsdelar. Närheten till potentiella riskkällor, t.ex. transporter av farligt gods, studeras i detaljplaneskedet och kan hanteras genom disposition av området och utformning av byggnader. Läs mer under rubrik "1.3.7 Energi- klimat- och riskfaktorer samt teknisk försörjning".
- Ett begränsat utbud av service, som riktar sig till genomfartsresenärer och arbetande i närheten, ska finnas i anslutning till Säteriet, vid korsningen väg 66/68.
- Utbudet av service och handel i anslutning till Säteriet ska inte ha en hämmande påverkan på utvecklingen i Fagersta centrum eller Kristiansbergsområdet. Nya handelsetableringar i Säteriet bör undvikas, om de inte utpräglat vänder sig till genomfartsresenärer. Utvecklingen bör styras mot icke- utåtriktade

verksamheter och service som riktar sig till genomfartsresenärer och arbetande i närområdet.

Särskilda punktsatser

- Åtgärder för att skapa en tydlig stadskärna och mer livaktighet ska göras i Fagersta centrum, område "Ce" på plankartan. Läs mer under rubrik "Levande centrum", och i bilaga "Detaljstudier".
- Utvecklingen av område "Nä" ska studeras djupgående i ett detaljplaneskede.
- Område "UI" på plankartan bör utredas i syfte att tillgodose framtida behov av utvidgad industrimark, om behovet uppstår.

Rekommendationer

- Principer för lokaliseringen av handel bör preciseras ytterligare i ett program eller handelspolicy, vilken tar ett djupgående helhetsgrepp kring hur olika platser kan användas för att tillgodose efterfrågan, fånga upp intressenter, medge nya etableringar och samtidigt bidra till ett aktivt stadsliv med ett levande centrum. Arbetet bör ske i samverkan mellan kommunalt tillväxtarbete, stadsplanering, näringsliv och fastighetsägare.

1.3.4 Näringsliv, handel och service

1.3.5 Kultur, fritid och rekreation

Kultur-, fritids- och rekreationsmiljöer innefattar alla anläggningar och platser där detta är det allmänna huvudändamålet, inom och i anslutning till stadsbebyggelsen. Följande anvisningar syftar till att tillvarata outnyttjad potential, att miljöerna ska utvecklas i samklang med varandra och att främja de sociala dimensionerna.

Övergripande ställningstaganden

- Befintliga miljöer för kultur-, fritids- och rekreationsändamål, t.ex. benämnda "Idr" och "Ktr" på plankartan, ska vara väl förvaltade, tillgängliga och kunna utvecklas utifrån befintliga förhållanden. Hög kvalitet på anläggningar, byggnader och utemiljöer ska vara vägledande vid förändringar.
- Kommunen ska sträva efter att kultur-, fritids- och rekreationsmiljöer ska kunna tillföra kvalitativa värden i varje invånares livsmiljö.
- Välordnade, allmänna lekplatser ska finnas på flera ställen i staden, gärna i kombination med möjlighet att slå sig ned på sittplatser eller matställen i anslutning till dem.
- Området Västanfors södra, "Re 1" på plankartan, ska utvecklas som rekreat-

ionsområde i syfte att skapa en miljö som kombinerar natur, vatten, friluftsliv och fritidsaktiviteter med närhet till både stadsbebyggelse och kulturmiljöer.

Riktlinjer

- Rivning av kulturhistoriskt intressanta byggnader bör undvikas. På lång sikt finns potential att göra om nedlagda industrilokaler till exempelvis lokaler för kultur- och fritidsändamål.
- Nya verksamheter med kulturanknytning bör lokaliseras centralt, i syfte att skapa en mer livaktig centrummiljö, samutnyttja lokaler, öka interaktionen mellan verksamheter och bidra till att stärka centrumets kvällsekonomi.
- Kommunen bör undersöka möjligheterna att på sikt hitta former för samverkan och samutnyttjande av fritidsanläggningar, i syfte att skapa positiva synergieffekter mellan verksamheterna, reducera kostnader för hyra och förvaltning samt underlätta för invånare att kunna ta sig dit genom att gå, cykla eller åka kollektivt.

Anvisningarna fortsätter på s. 52.

1.3.5 Kultur, fritid och rekreation

Forts.

- Kommunen bör, i dialog med markägaren, verka för att långsiktigt säkerställa strandnära rekreationsmöjligheter i Linjanskogen, t.ex. med Linjanstråket som utgångspunkt.
  - Området via Kratten, Risbro, Björksta och Meling, benämnt "Re 2" på plankartan, bör utvecklas som sammanhängande fritids- och rekreationsområde, med utgångspunkt i befintliga verksamheter som idrottshall, bad, skolgårdar, fotbollsplan, m.m. Nya tillägg kan vara små oaser med vistelsekvalitéer, belysning, promenadstigar, anläggningar för spontanindrott, odlingslotter m.m. Även förskolor med tillhörande utemiljöer kan vara lämpligt, om det påvisas i ett detaljplanearbete.
  - Området vid Kratten, benämnt "Re 3" på plankartan, bör utvecklas som strandnära rekreationsområde, i syfte att tillgodose efterfrågan på bättre kontakt mellan stadsbebyggelsen och vattnet samtidigt ett förmånligt läge med kvällsol och sydvästvänd utsikt kan skapas.
  - En del av strandlinjen längs med Kolbäcksån, benämnd "Spr" på plankartan, bör undersökas i syfte att tillgängliggöra den för invånarna, t.ex. i form av promenadstråk och bryggor, för att på lång sikt kunna erbjuda ett sammanhängande rekreationsstråk längs med vattnet och den kulturhistoriska industrimiljön.
- programmeras och vilka insatser som skapar störst värden.
- Utredningar för att undersöka förutsättningarna för den föreslagna utvecklingen i område "Re 3" och "Spr" bör påbörjas, där de insatser som krävs i form av t.ex. sanering av mark, ställs i relation till de vinster som kan uppnås ur stadsutvecklingssynpunkt.

Särskilda punktinsatser

- Hur område "Re 1" ska utvecklas för rekreation och friluftsliv i symbios med djurliv, växtliv och biologisk mångfald, ska utredas i ett kommande arbete.
- Utvecklingen för område "Re 2" bör föregås av ett utrednings- eller programskede, som visar hur området bäst kan

1.3.6 Natur- och vattenmiljöer

Natur- och vattenområden utgörs av icke bebyggd mark inom själva stadsstrukturen och dess omgivningar, såsom skogsområden, parker, dungar, hållar, fält, stränder etc., och av naturliga vattendrag som sjöar och bäckar. Följande anvisningar syftar till att bevara och gynna de ekologiska förutsättningarna och att öka betydelsen av dem.

Övergripande ställningstaganden

- Natur- och vattenområden inom, och i anslutning till, stadsbebyggelsen har en stor betydelse för både djurliv, växtliv, biologisk mångfald och människors välbefinnande. De ska värnas om och dess funktion och kvalitéer ska vidmakthållas.
- Inom och i anslutning till stadsbebyggelsen ska det finnas ett vittförgrenat nät av grönområden, i form av parker, trädgårdar, natur och strövområden, som gynnar växt och djurliv genom att innehålla spridningskorridorer och reproduktionsområden.
- Exploatering ska i första hand ske på redan ianspråktagen eller planlagd mark. Behöver natur eller grönområden tas i anspråk för bebyggelse, eller andra anläggningar som påverkar växt- och djurliv negativt, bör detta kompenseras för.

Det kan ske genom att t.ex. släppa upp vegetation i närområdet, att särskilt spara lövträd vid gallring eller att anlägga faunadepåer, planteringar eller liknande i syfte att främja biologisk mångfald.

- Att fler människor vistas i naturen ska kunna ske utan negativ inverkan på miljön. Det innebär t.ex. god kommunal förvaltning, renhållning och uppmuntran till ett hänsynsfullt beteende.
- Norrby Gärde ska fortsätta fungera som naturområde där befintliga förutsättningar för växtliv, djurliv och naturvärden behålls. I ett långsiktigt perspektiv kan det behöva utredas om särskilda insatser, t.ex. för att främja den biologiska mångfalden, behövs. Möjligheterna att skapa odlingslotter någonstans i området kan undersökas.
- Naturområdet mellan Andra sidan och Hyttbäcken ska fortsätta fungera som natur- och strövområde, där befintliga förutsättningar för växtliv, djurliv, naturvärden, biologisk mångfald, rekreation och friluftsliv behålls. I ett långsiktigt perspektiv kan det behöva utredas om särskilda insatser, t.ex. för att främja friluftslivet med Linjanstråket som viktig utgångspunkt, behövs.

- Planering av åtgärder i natur-, vatten- och grönområden ska ske i samverkan med den kommunala naturvårdsplaneringen.

Riktlinjer

- Kommunen bör verka för att öka den vardagliga betydelsen av naturmiljöerna för de som bor och verkar i staden, i syfte att öka kvalitén på livsmiljön och samtidigt ge ökad kunskap om de ekologiska systemen och dess värden. Det kan ske genom insatser som gör naturen mer lättåtkomlig och underlättar för människor att vistas i den, utan att naturen påverkas negativt. Exempelvis kan det vara att värna om upptrampade stigar, hålla rent, hålla uppvuxen sly i schack, skapa platser att slå sig ned på i form av bänkar eller väderskydd, samt belysa och informera med skyltar längs med de rekreativa huvudstråken.
- Utformning av rekreationsmiljöer bör vägledas av platsens specifika förutsättningar i mark, topografi, växtliv, djurliv, väderförhållanden, ljus- och skuggspel etc., i syfte att kombinera gynnsamma ekologiska förutsättningar med en tilltalande, estetisk upplevelse.

Särskild punktinsats

- En kommunal grönstrukturplan bör tas fram, i syfte att tydliggöra befintlig grönstruktur och hur den kan säkerställas, kompletteras och utvecklas.

1.3.6 Natur- och vattenmiljöer

1.3.7 Energi-, klimat- och riskfaktorer, samt teknisk försörjning

Följande anvisningar är ett komplement till Fagerstas kommunövergripande ÖP, för området inom planområdesgränsen, och syftar till att säkra en resurseffektiv teknisk försörjning och en stadsbebyggelse som långsiktigt kan hantera störningar och risker.

Övergripande ställningstaganden

- Energianvändning, omgivningspåverkan och tekniska försörjningssystem samt föreliggande risk- och miljöfaktorer ska vägas in tidigt i planering och utformning av områden och byggnader. Detta för att hitta lösningar som fungerar med ändamål, upplevelse och ekonomi, samtidigt som de är säkra, tillförlitliga och håller över tid.
- Exploatering ska i första hand ske i lägen som redan har väl utbyggd infrastruktur, så att tekniska system kan användas rationellt och bidra till ekologisk och ekonomisk hållbarhet.
- Åtgärder som medför resurseffektivitet i tekniska system och minskad energianvändning ska främjas. Exempelvis kan utformning av nya bebyggda miljöer utgå från lokalklimatets vindförhållanden, solinstrålning, topografi och befintlig vegetation.
- Bebyggelse där människor vistas ska inte innebära att de utsätts för risker eller störningar från omgivningen. Det ska inte heller innebära att befintliga verksamheter kan få svårigheter i att bedriva eller utveckla sin verksamhet. Den fysiska planeringen ska i ett tidigt skede hantera hur risker och störningar kan minimeras, där t.ex. val av plats, gällande topografi och vindriktningar samt möjlig områdesdisposition, skyddsanläggningar och byggnadsutformning etc., vägs samman.
- Riskreducerande åtgärder i form av t.ex. vallar, förstärkta fasader, skyddsplank etc. ska ha hög kvalitet på utformningen och bidra till en positiv upplevelse av platsen.
- Den fysiska planeringen ska bidra till att avledandet av dagvatten i ledningssystemen kan minska, t.ex. genom åtgärder som bidrar till naturlig infiltration samt att frågan hanteras i detaljplanering och i hur den fysiska miljön gestaltas.
- Invånarna ska ha nära till anläggningar för avfallshantering och återvinning. Anläggningar för detta ska vara lättåtkomliga samt väl utformade, disponerade och förvaltade.
- Stora delar av Fagerstas tätort ligger i relativ närhet till potentiella riskkällor, varför frågan om stadens utveckling i relation till riskbild och befintlig kontra ny markanvändning, behöver avvägas baserat på många olika parametrar, inte minst. typen av riskkälla och dess säkerhetsavstånd, men även topografi och bebyggelsestruktur. Detta ska särskilt belysas vid utredning av områden som "Bl 1", "Bl 2", "Nä", "UB", och i viss mån även "Ce". Särskilda riskutredningar ska tas fram i den mån det är nödvändigt. Frågan om huruvida gällande regelverk adresserar befintlig respektive ny bebyggelse olika, och vad detta kan få för konsekvenser för de verksamheter som innehar riskkällorna, ska särskilt belysas i samverkan mellan kommun och berörda företag och myndigheter.
- Kommunalt arbete med energi- och klimatfrågor, t.ex. vid framtagandet av ett nytt energi- och klimatprogram då det nuvarande löpt ut, ska ske i samverkan med den fysiska planeringen. Vissa av åtgärderna som föreslås i ett sådant program kan styras genom framtida detaljplanebestämmelser.

Anvisningarna fortsätter på s. 58.

1.3.7 Energi-, klimat- och riskfaktorer samt teknisk försörjning

- Illustrationsförklaringar**
- kommunalteknisk anläggning
  - återvinningsstation, läge, feb 2016
  - damm
  - ▨ transporter av farligt gods, ca 60 m bredd
  - ✱ farliga ämnen i stor omfattning
  - ⋯ 250/500 m radie
  - föroreningar i mark
  - ⋯ skredrisk, ungefärlig avgränsning
  - översvämningsrisk Kolbäckssån, 100-årsflöde/beräknat högsta flöde

Forts.

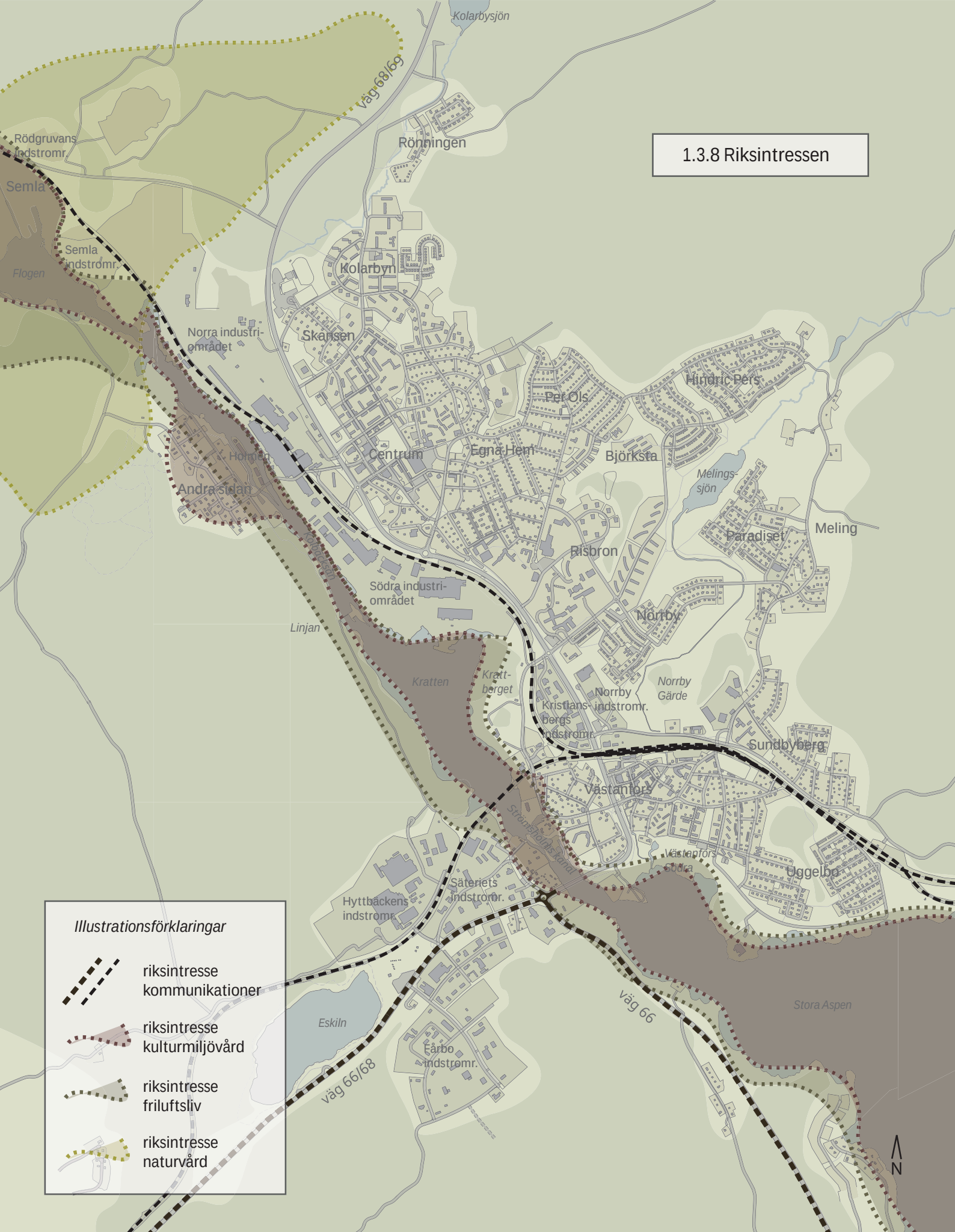
Riktlinjer

- Kommunen bör på lång sikt verka för att förorenade markområden saneras, så att möjligheten att använda mark i strategiska lägen ökar. Det främjar en god stadsutveckling och kan i längden vara både socialt, ekologiskt och ekonomiskt gynnsamt.

Rekommendationer

- Vid planering och utformning av områden som Fagersta centrum, Västanfors södra och Kristiansbergsområdet, kan särskilt fokus på t.ex. klimatanpassning, minskad energianvändning och anläggandet av solpaneler eller gröna tak, ges särskilt utrymme.

1.3.8 Riksintressen

Illustrationsförklaringar

- riksstresskommunikationer
- riksstresskulturmiljövård
- riksstressfriluftsliv
- riksstressnaturvård

1.3.8 Riksintressen

Dessa formuleringar beskriver hur kommunen avser att ta hänsyn till de riksintressena som kan komma att beröras av stadsutvecklingen.

Kommunala avsikter

Kommunikationer

- Kommunen ska verka för en stadsutveckling som sker i handlingsutrymmet mellan vägens funktion och utvecklingsmöjligheter, och en dynamisk stadsbebyggelse, lokal gatustruktur och människors säkerhet.
- Kommunen ska verka för att en ökning av trafiken på järnvägen ska kunna ske i en strävan efter att de negativa effekterna av detta, t.ex. i form av begränsade möjligheter att skapa nya bebyggelseområden och negativ miljöpåverkan i befintliga bostadsområden, uppvägs av vinster i form av t.ex. utökad kollektivtrafik och fler miljöanpassade transporter.
- Då stadsmiljön är planerad att förändras så att utformning eller trafikflöden på väg och järnväg kan beröras i någon mån, t.ex. genom förändrad användning av intilliggande mark och fastigheter, ska kommunen verka för att Trafikverket initieras i planeringen i så tidigt skede som möjligt.

Kulturmiljövård

- Kommunen ska verka för att lyfta fram och vidmakthålla de värden som är kopplade till riksintresseområdet Strömsholms kanal. Kommunen syftar till att uppnå detta, bl.a. genom att efterfölja de riktlinjer för bebyggelsemiljön som beskrivs i kapitel 1.2.4 *Stark identitet*, genom uppdateringen av det kom-

munala kulturmiljövårdsprogrammet som föreslås i samma kapitel och genom den utveckling som föreslås för område ”SPr” i kapitel 1.3.5 *Fritid, kultur och rekreation*.

- Kommunen ska verka för att kanalmiljön används till att generera ett mer dynamiskt kultur- och turistliv. Detta kan uppnås genom att t.ex. kommunen kontinuerligt arbetar med att sprida information om och marknadsföra den historiska miljön för boende och besökare, att miljön underhålls väl, att historiska byggnader eller anläggningar skyltas upp och belyses, och att t.ex. kanot- och båttrafiken på kanalen ökar.

Friluftsliv

- Riksintresseområdet för friluftslivet sammanfaller till stor del med riksintresseområdet för kulturmiljövården, varför ambitionen med att använda området för ökad turism gäller även i friluftslivssyfte. Den utveckling som föreslås för område ”Re 1” och ”Re 3” i kapitel 1.3.5 *Fritid, kultur och rekreation*, ökar tillgängligheten till friluftsområdet.
- Den utveckling för område ”Bl 1” som föreslås i bl.a. kapitel 1.3.1 *Boende*, kan innebära förslag på bebyggelse som tangerar friluftsområdets utbredning i Västanfors södra. Omfattningen av detta och hur hänsyn till riksintresset ska tas, ska studeras i det fördjupade utredningsarbete som föreslås i samma kapitel.

Naturvård

- Då riksintresseområdet för naturvård i princip ligger utanför planområdet härskjuts denna fråga till den kommunövergripande ÖP:n.

DEL 2

2 KONSEKVENSER

2.1 BEHOVSBEDÖMNING

Den process där kommunen tar ställning till om planen bedöms få betydande miljöpåverkan eller inte kallas för behovsbedömning. Bedömningen bygger på följande resonemang:

2.1.1 Platsens förutsättningar

På platsen finns blandad stadsbebyggelse med bostadsområden, centrumbebyggelse, kulturhistorisk bebyggelse, transportleder, verksamhetsområden, tung industri, rekreationsområden, vattendrag, skogspartier, öppen naturmark m.m. Platsen beskrivs utförligt i "Del 3 - Planeringsförutsättningar", under rubrik "Ortsanalys".

2.1.2 Planens styrande egenskaper

Planen anger hur mark, vatten och bebyggelse inom planområdet ska användas, utvecklas och bevaras. Särskild tonvikt ligger på utvecklingen av Fagersta centrum och förstärkta samband mellan bebyggelseområden. Planen är vägledande och ska ligga till grund för kommunala beslut i det dagliga, politiska och organisatoriska arbetet. Den ska fungera som strategiskt verktyg för att möta kommande utmaningar och som översiktlig åtgärdsplan för att komma till bukt med nuvarande problematiken i den fysiska miljön. En kombination av långsiktigt och kortsiktigt verkande åtgärder avses.

2.1.3 Planens tänkbara effekter

Planen syftar till att säkra en kvalitativ stadsmiljö som tillgodoser behoven hos boende och företag under lång tid framöver, där utgångspunkten är att förbättra och optimera nuvarande stadsstruktur. Genomförandet innebär bl.a. att samspelet mellan stadens delar utvecklas och förstärks; att centrum levandegörs; att bostäder och samhällsservice ska kunna möta efterfrågan; att förutsättningarna för miljöanpassade transporter samt att gå och cykla förbättras och att kvalitéer och värden i bebyggelsemiljöerna stärks. Hänsyn till människors hälsa, naturvärden, biologisk mångfald, resursanvändning och miljöanpassning är grundläggande i ställningstagandena.

Den utveckling som föreslås kan påverka den biologiska mångfalden genom de effekter som uppstår av viss förtätning, ökad belastning på infrastruktur och fler människor som rör sig i det gröna. Det bedöms dock inte ske i en sådan omfattning att en betydande miljöpåverkan uppstår.

En centrumutveckling som leder till att närboende kan påverkas av ljudstörningar från trafik, stadsliv liksom fler besöksintensiva verksamheter kan påverka människors hälsa. Inte heller där bedöms konsekvenserna bli så omfattande att påverkan sker i betydande omfattning.

Planen påverkar luft och klimatfaktorer genom de effekter som kommer av en delvis förtätad stadsstruktur med fler människor och ökad belastning på infrastruktur. Förtätning kan också innebära en viss påverkan på bebyggelsen, t.ex. genom förändrad rumslig utformning av stadsmiljön. Den utveckling som förväntas ske, är dock inte av sådan omfattning att effekterna av den bedöms ge betydande miljöpåverkan.

Planen bedöms inte heller påverka materiella tillgångar, landskap eller forn- och kulturlämningar samt annat kulturarv i betydande omfattning.

Utvecklingen i områdena "BI 2", "Ce", "G/C" och "Nä" innebär eller kan innebära byggnationer. Förslaget baseras på en vidareutveckling av områdenas befintliga funktion och karaktär. Förändringar bör i huvudsak kunna ske inom redan planlagd mark varför behovet av MKB därmed redan anses vara prövat. Vid ev. nya eller ändrade detaljplaner, prövas detta behov igen.

Rekreatiönsändamålen i område "Re 1", "Re 2" och "Re 3" utgår från att de befintliga förutsättningarna i miljön ska vara vägledande i utvecklingen. Förändringarna som föreslås är små, dvs. viss punktbelysning, sittplatser, promenadstigar etc., och ska planeras platsspecifikt, i relation till vad som är lämpligt i miljön. Planering av åtgärder ska ske i samverkan med t.ex. den kommunala naturvårdsplaneringen, där hänsyn till naturvärden, djur- och växtliv är grundläggande. Miljöpåverkan bedöms därför inte ske i betydande omfattning.

Vidare skissas en utveckling som sannolikt kan ge betydande miljöpåverkan upp, detta om bostadsbebyggelse kan möjliggöras inom någon del av område "BI 1", och om utvecklingen inom områdena "Spr", "UB", "UI", "Ut" och "UtO" leder till ingrepp i mark eller byggnationer. I det långa perspektivet kan särskilt djurliv, växtliv och biologisk mångfald påverkas. Förslaget anger dock en utredningsinriktning, och hänvisar ställningstagandet om huruvida den föreslagna utvecklingen faktiskt är lämplig på de specifika platserna till ett senare skede, när förutsättningarna studerats närmare. Pga. av den stora osäkerheten i att dessa platser faktiskt ska komma ifråga för de ändamål som aviseras i planen, bedömer kommunen att en MKB bör kunna upprättas vid de program eller detaljplanskeden som föregår ev. förändringar. Detta i ett långsiktigt perspektiv då det blivit tydligt vilka åtgärder som den eftersträlvade utvecklingen faktiskt ska baseras på.

utreda för ev. ändrad markanvändning på lång sikt, ingår det i ett kommande utrednings- eller planarbete att pröva behovet av en MKB.

Planförslaget bedöms därför inte ge behov av att upprätta en särskild MKB. Istället beskrivs de konsekvenser på miljön som genomförandet av planen kan leda till i följande, allmänt hållna konsekvensbeskrivning.

2.1.4 Sammanvägd bedömning

Den huvudsakliga utveckling som planförslaget bygger på bedöms inte leda till en betydande påverkan på miljön, avseende biologisk mångfald; befolkning och människors hälsa; djurliv och växtliv; mark, vatten, luft och klimatfaktorer; materiella tillgångar; landskap och bebyggelse; eller forn- och kulturlämningar samt annat kulturarv. För områden som kan vara aktuella att

2.2 KONSEKVENSBESKRIVNING

Här redogörs för de konsekvenser som genomförandet av planen innebär för bl.a. miljön, sociala förhållanden, den kommunala ekonomin m.m. Planförslaget ställs mot ett nollalternativ, dvs. vad som händer om de föreslagna åtgärderna inte genomförs.

Konsekvenser för de föreslagna åtgärderna i bilaga "Detaljstudier" redovisas i bilagan.

2.2.1 Nollalternativet

Om denna plan inte genomförs innebär det att staden fortsätter att utvecklas ad hoc, utefter specifika behov eller intressenters önskemål allt eftersom de uppstår. Förändringar sker i den utsträckning som gällande beslut medger, med utgångspunkt i översiktsplanen, de detaljplaner som redan gäller eller som tas fram utan stöd i denna plan, och med passiv tillämpning av lagstiftningen.

Det är svårt att förutspå konsekvenserna av nollalternativet, eftersom det inte går att säga vilka behov som kommer att prioriteras. Kommunen riskerar emellertid inte att, genom ett i förväg antaget förhållningssätt, vara styrd vid enskilda frågor och beslut. Åtgärder som medför kommunala, ekonomiska åtaganden behöver inte genomföras i den utsträckning planen föreslår, och kommunen behöver inte åta sig ansvar och skyldigheter kopplat till vissa föreslagna lösningar. Det innebär också att krav på samarbetsformer mellan kommun, invånare, företag och privata fastighetsägare inte ställs i samma utsträckning. Det innebär dock att problematiken med stadens utglesade stadsbild består, fortsatta svårigheter med centrums bärighet, lokalisering av handel, en otillfredsställande koppling mellan Fagersta centrum och Västanfors m.m.

Nollalternativet är en utveckling utan den långsiktiga helhetssyn på stadens markanvändning och bebyggelsemiljöer som planen föreslår, och utan den arbetsprocess som ligger bakom planförslaget. Detta innebär att beslut om stadens utveckling kommer att fattas på mindre omfattande underlag, eftersom helhetsperspektivet på den sammanhängande stadsbebyggelsen kommer att saknas, även om omfattande utred-

ningar blir nödvändiga vid enskilda åtgärder. Nollalternativet innebär därmed också risk för kortsiktig, ekonomisk planering. I förlängningen skulle det kunna leda till minskade möjligheter och färre anledningar för människor och företag att vara kvar i staden.

2.2.2 Planförslaget

Planen syftar till att skapa en kvalitativ stadsmiljö för alla som bor och verkar i staden, genom att utveckla tillgångar och åtgärda den problembild som finns. Den avvägning mellan olika intressen som gjorts, har sin utgångspunkt i ett helhetsperspektiv.

Genomförandet av planen leder i slutändan till att staden blir mer välfungerande och attraktiv, så att människor och företag stannar kvar eller väljer att nyetablera sig i staden. På sikt blir stadens utveckling mer hållbar, såväl socialt som ekologiskt och ekonomiskt.

2.2.2.1 Social påverkan

Att alla invånare har möjlighet till bra boende, arbete, utbildning och samhällsservice, bidrar till upprätthållandet av socialt hållbara samhällen med färre konflikter, bättre folkhälsa och ökad jämlikhet.

En blandning av olika boendetyper och upplåtelseformer, fler bostäder i centralt läge och fler attraktivt belägna tomter för enbostadshus bidrar till en välfungerande bostadsförsörjning. Service och arbetsplatser inom rimligt avstånd minskar bilresandet och gör att fler människor kan bo i olika stadsdelar, något som utjämnar skillnader i fysisk förmåga. En breddning av olika näringslivsbranscher, genom utveckling av service- och verksamhetsområden, leder till fler arbetstillfällen vilket bidrar till att utjämna sociala skillnader.

Öppna, tillgängliga och transparenta offentliga miljöer bidrar till jämställdhet mellan olika samhällsgrupper. Bättre förhållanden för gång- och cykeltrafikanter, kollektivtrafik, lekplatser, flexibilitet i användandet av fritidsanläggningar, kulturaktiviteter, samt tillgänglig gatu- och naturmiljö är också faktorer som bidrar till att människor med olika kön, åldrar, bakgrunder

och fysisk förmåga tar del av de gemensamma miljöerna på lika villkor. Utbildnings- och vårdmiljöer som är väl förvaltade, har hög kvalitet på utformning och där tillgång till hälsosam utemiljö finns, är gynnsamt för i synnerhet barn, ungdomar och äldre.

Fokus på utformning av de offentliga miljöerna samt värnandet om de gröna miljöerna leder till att öka den allmänna trivselen och människors välbefinnande. Likaså påverkar en förbättrad upplevelse av kommunikationsmedel, gatuutformning, sammanhang mellan stadsdelar och ett mer levande centrum, att människor trivs bättre i sin närmiljö. En utveckling av centrum innebär dock viss störningspåverkan i form av t.ex. ljud och ljus. I gengäld minskar risken för t.ex. skadegörelse, klotter och en undermåligt omhändertagen miljö.

I längden leder dessa sammanvägda faktorer till att människor trivs bättre och mår om de platser som omger dem, vilket genererar bättre ekonomiska och ekologiska förhållanden. Invånarnas möjlighet att påverka utvecklingen genom olika former av medborgardialog eller medskapandeprocesser ökar sannolikheten att de har en positiv inställning till förändringar.

2.2.2.2 Miljöpåverkan

Alla förändringar i bebyggelse, mark och vatten påverkar vår miljö i någon mån. I stadsbebyggelsen kan miljöpåverkan särskilt kopplas till ökat befolkningsantal, genom t.ex. bebyggelseförtätning, och ökad belastning på infrastruktur.

En långsiktig sanering av förorenad mark innebär att förorenade massor behöver hanteras och deponeras. På sikt leder det dock till att markområden får möjlighet att återhämta sig vad gäller växt- och djurliv, utan föroreningar bundna till rotsystem, vatten och föda.

Genom förbättrad upplevelse, ökad trygghet, bättre tillgänglighet och högre kvalitet på stationsområden och hållplatser i kombination med ett kommunalt arbete för att öka utbudet av kollektivtrafikavgångar, ökar det miljöanpassade resandet. Det bidrar till att minska den negativa påverkan som transporter har på luft, klimat, djur- och naturliv samt människors hälsa. En minskning av biltrafik på vägar ger också mindre trafikbuller och kan minska risken för olyckor. Å

andra sidan ökar fler tåg- och bussavgångar buller- och vibrationsnivån stundvis under dygnet.

Genom en vittförgrenad grönstruktur i kombination med långsiktigt ekologisk kompensation minskar risken för negativ miljöpåverkan till följd av förlust av naturvärden vid förtätning. Genom att rekreationsområden planeras med utgångspunkt i platsens växt- och djurliv, artrikedom, mark, ljus- och skuggförhållanden, topografi etc., sker goda ekologiska förhållanden i symbios med den estetiska upplevelsen. Fler som vistas i natur- och rekreationsområden, med exempelvis fler promenadstigar, ev. g/c-stråk, sittbänkar, belysningsstolpar etc., påverkar växtliv och djurliv i ringa omfattning. Likaväl gör en ökad betydelse av de gröna miljöerna till att värnandet om dem stärks.

Fler byggnader påverkar förmågan att lokalt omhänderta dagvatten. Genom att frågan hanteras i såväl planläggning, bygglov och anläggning av infrastruktur, undvikas det att ske i sådan omfattning att det bidrar till övergödning i recipienten. Förtätning med byggnader och fler verksamheter, exempelvis i Fagersta centrum, påverkar också miljön för de närboende i form av mer rörelse, ljud och ljus. I avvägandet mellan centrumets utveckling och påverkan på de närboendes miljö, finns dock ett visst handlingsutrymme. Likaså får berörda grannar tillfälle att yttra sig ang. förändringar vid planläggning och bygglov.

Planering och utformning av byggnader, anläggningar och områden där människor vistas utgår från att långsiktigt hantera risker och störningar från omgivningen, genom lokalisering, disposition och skyddsåtgärder. Detta i kombination med det löpande tillsynsarbete som sker via olika myndigheter håller risken för olyckor, förstörelse och ohälsosam inverkan på människor, djur och växter nere.

2.2.2.3 Uppfyllelse av miljömål

Den fysiska planeringen ska bidra till att uppfylla de miljömål som sätts på nationell nivå, där delmålet om God bebyggd miljö är av särskild betydelse. För att bidra till att uppfylla delmålet fokuserar planen på att natur- och kulturmiljön samt den biologiska mångfalden ska kunna bevaras, främjas och utnyttjas hållbart, att miljön ska

ha positiv inverkan på människors hälsa, att negativ miljöpåverkan ska minimeras, att resursanvändande ska ske effektivt och att miljöanpassade transporter ska främjas. Nedan beskrivs på vilket sätt planen bidrar till att uppfylla delmålens tio preciseringar.

Hållbar bebyggelsestruktur

Planen tar hänsyn till ökade befolkningsantal och att markanvändningen på lång sikt ska kunna ge fler bostäder och verksamheter, mer samhällsservice och en utvecklad infrastruktur. Stadsmiljön utvecklas hållbart genom att förtätning i första hand sker på redan planlagd tomtmark eller inom redan ianspråktaga bebyggelseområden, något som med stadens nuvarande förhållanden bedöms vara möjligt. Befintlig infrastruktur kan användas effektivt, och kortheten i avstånd mellan funktioner består. Kvalitéer i kulturmiljöerna används som en drivkraft i utvecklingen, och ett vittförgrenat nät av natur, park och rekreationsmiljöer gynnar de ekologiska systemen. För att bidra till att uppfylla målet behövs vaksamhet på att markanvändningen inte sätter stopp för kommande behov av t.ex. bostäder, gröna ytor och offentlig service.

Hållbar samhällsplanering

Den process som lett fram till planen har skett i ett aktivt arbete tillsammans med berörda parter, där olika perspektiv, målkonflikter och aspekter vägts in. I arbetet med andra planer och program, t.ex. energiplaner, trafikplaner och bostadsförsörjningsprogram etc., ska stadsplaneringen vara en aktiv part. För att bidra till att uppfylla målet behövs vaksamhet på att olika skikt av samhällsplaneringen, t.ex. vad avser teknisk struktur, regional planering, offentlig service, omsorg m.m., inte sker separerat från varandra, samt att utvecklingen av staden utgår från olika invånare och aktörers perspektiv, där alla har möjlighet att göra sin röst hörd.

Infrastruktur

Planen bygger på en syntes mellan regional och lokal infrastruktur, där kvalitén på den senare baseras på fungerande helhetslösningar, starkare kopplingar mellan områden, en positiv upplevelse, tillgänglighet samt ökad säkerhet och trygghet. Planen främjar en ökad valmöjlighet både vad gäller både rörelsemönster och färd-

medel. Tekniska strukturer används effektivt pga. att förtätning föreslås inom befintlig stadsbebyggelse. För att bidra till att uppfylla målet behövs vaksamhet på ändamålsenlighet, utformning och relationen mellan den regionala och den lokala infrastrukturens utvecklingsmöjligheter.

Kollektivtrafik, gång och cykel

Planen främjar förbättrade förhållanden för kollektivtrafiken genom utvecklade stationsområden med bättre förbindelser därtill, samt bättre förhållanden för gång- och cykelresenärer, i synnerhet i anslutning till stationer, Fagersta centrum och kopplingen mellan Fagersta och Västansfors. Utvecklingen sker med fokus på tillgänglighet, säkerhet och ökad trygghet, samt en positiv upplevelse och hög kvalitet på utformning. För att bidra till att uppfylla målet behövs vaksamhet på målkonflikter vad gäller både utrymmesbehov och säkerhet sett till olika trafikslag, samt på att behovet hos alla typer av invånare tillgodoses likvärdigt.

Natur- och grönområden

Planen värnar om stadens vittförgrenade grönsstruktur och att djur- och växtliv samt biologisk mångfald får bibehållna förutsättningar. Stadens modernistiska karaktär i ett grönt urbant landskap utgör utgångspunkten för förändringar i stadsbebyggelsen, och leder till att de gröna miljöernas betydelse för växt- och djurliv och människor behålls. För att bidra till att uppfylla målet behövs vaksamhet på att miljöer vårdas väl för bibehållen status, då undermåligt omhändertagna gröna ytor inom stadsbebyggelsen, lätt blir föremål för tankar om t.ex. hårdgöring i någon form.

Kulturvärden i bebyggd miljö

Planen fokuserar särskilt på att de kvalitéer som finns i bebyggelsemiljöerna ska värnas om, stärkas och fungera som motor i utvecklingen av stadens fysiska identitet. Olika bebyggelsekaraktärer tillägnas ett eget avsnitt i planen, där riktlinjer om hur förhållningssättet till dessa bör vara. Riktlinjerna är inte alltför detaljerade, utan ska läsas tillsammans med andra underlag av betydelse för ändamålet, t.ex. detaljplaner och kulturmiljöprogram etc. För att målet ska kunna uppfyllas, behövs vaksamhet på att bebyggelsens särart och goda kvalitet inte står tillbaka för kort-

siktiga ekonomiska besparingar eller bristande kunskap i det förvaltande arbetet.

God vardagsmiljö

Planen har ett övergripande förhållningssätt som syftar till att höja kvaliteten på människors vardagsmiljö. Det görs genom satsningar på utformning av gatu-, grön- och bebyggelsemiljöer, ett förbättrat centrum, starkare kopplingar mellan stadsdelar, bättre boendemiljöer, tillgängliga kommunikationer och att främja ett mångfasetterat fritidsliv. För att bidra till att uppfylla målet behövs vaksamhet på att satsningar i offentliga miljöer inte står tillbaka för kortsiktigt ekonomiskt sparande, och att utvecklingen av staden utgår från olika invånare och aktörers perspektiv, där alla har möjlighet att göra sin röst hörd.

Hälsa och säkerhet

Planen fokuserar på en stadsbild där risker kopplat till verksamheter, transporter och klimat förebyggs, bl.a. genom att huvudparten av stadsbebyggelsen ligger samlad vid sidan av verksamhetsområden och transportleder. Detta gäller dock inte alla delar av staden, exempelvis finns bostadsområden som ligger nära både industrier, väg och järnväg. För att bidra till att uppfylla målet behövs vaksamhet på balansen mellan verksamheters och transportsleders utvecklingsmöjligheter i relation till människors hälsa och säkerhet, där t.ex. disposition av områden tillsammans med riskdämpande åtgärder, ligger inom manöverutrymmet.

Hushållning med energi och naturresurser

En förtätad stadsstruktur ger en hög resurseffektivitet och bidrar till ett rationellt utbyggande av tekniska system. Planen fokuserar även på att nya etableringar ska kunna ske med utgångspunkt i lokalklimatet, genom att förordas t.ex. väderstrecksanpassad bebyggelse och tillvaratagandet av naturliga höjdskillnader för vattenavrinning. För att bidra till att uppfylla målet behövs vaksamhet på att befintliga anläggningar för t.ex. energiproduktion och distribution har utvecklingsmöjligheter, att det finns ett manöverutrymme mellan t.ex. solpaneler på tak och kulturhistoriskt värnande, och hur ekosystemtjänster kan vägas in i ett tidigt planerings- och utformningsskede.

Hållbar avfallshantering

Planen fokuserar på tillgängliga och välfungerande anläggningar för återvinning, där lokaliseringen utgår från användarnas behov. För att bidra till att uppfylla målet behövs vaksamhet på att t.ex. angöring till anläggningarna och hämtning av avfallet kan ske friktionsfritt, och att avvägningen om lokalisering och prioritering av markutrymmet sker med utgångspunkt i ett långsiktigt perspektiv.

2.2.2.4 Påverkan på stadskaraktär

Stadens karaktär av luftig stadsbebyggelse från 1900-talets olika decennier, i ett urbant, grönt landskap med viss koncentration av bebyggelsemönstret i centrumbildningarna samt kulturhistoriska inslag i stadsmiljön, är utgångspunkten för förändringar. En generellt positiv inställning till förtätning i attraktiva lägen bidrar till en mer stadsmässig miljö, fler bostäder, ökat underlag för näringsliv, kommunal service och en möjlighet att bygga bort den problematik som är kopplad till en utglesad stadsbild. Genom att planering och utformning utgår från värnandet om befintliga kvalitéer och särarten i bebyggelsen behålls landskapsbild och stadsplanemönster.

I bilaga "Detaljstudier" målas principen med en grön axel och en urban axel upp, något som innebär att de kvalitéer och målpunkter som är kopplade till både de naturliga fritidsmiljöerna och de urbana vardagsmiljöerna möts. Skärningspunkten sker i en del av staden som är i stort behov av utveckling, där upplevelsen av staden av många upplevs som negativ. Att förbinda denna geografiska mittpunkt till dynamiska sammanhang åt olika håll blir en katalysator till en tydlig, kvalitativ fysisk struktur. Det omvandlar grönområden till en tillgång istället för en barriär, ger bättre access till vattnet och förkortar avståndet mellan stadsdelar, utan att själva stadsmiljön förändras nämnvärt.

Efterlevs riktlinjerna i avsnittet "Stark identitet", stärks stadens identitet genom tydliga värdebärare i den fysiska miljön. De unika karaktärsdrag som i stor utsträckning är kopplade till stadens framväxt och brukets historia främjas, bevaras och bidrar till att stärka upplevelsen av staden. Ställningstagandena begränsar inte möj-

ligheterna till utveckling och förtätning, utan styr den utveckling som ändå sker, i rätt riktning.

Ev. fördyrande åtgärder samt svaga incitament eller okunskap hos enskilda intressenter och exploatörer bidrar till svårigheter att följa riktlinjerna. Det ställer krav på kommunen vid lovgivning och planering att dessa upprätthålls i samförstånd med fastighetsägare och byggherrar, så att de inte står tillbaka för kortsiktiga ekonomiska besparingar.

2.2.2.5 Ekonomisk påverkan

Genom att planen förordar ett antal direkta åtgärder i den fysiska miljön belastar genomförandet av planen initialt den kommunala ekonomin. Satsningarna betalar emellertid tillbaka sig på sikt, både genom ekonomiska investeringar som i längden ger besparingar gentemot dagsläget, och genom åtgärder som bidrar till att människor och företag trivs, stannar kvar i och lockas till staden.

Till stor del berör genomförandet av planen investeringar som behöver göras oavsett, t.ex. förvaltning och utbyggnad av offentlig service. I det fallet leder planens strategier till att de positiva kringeffekterna av investeringarna ökar. Andra förslag handlar om satsningar som inte aviserats sedan tidigare, t.ex. åtgärderna på gång- och cykelleden längs med väg 68 som beskrivs i bilaga "Detaljstudier". Där är genomförandet beroende av både den kommunala motivationen, investeringsförmågan och samverkan med andra aktörer.

Mycket av den utveckling som föreslås är svårsmärkbar på kort sikt, vad avser monetär avkastning. Huruvida planen leder till ekonomisk bärighet kan på sikt mätas genom t.ex. antalet invånare, arbetstillfällen, företag, utbildningsplatser, kollektivtrafikavgångar, olyckshändelser, medlemmar i föreningslivet, kommunala anläggningar, utbud av affärer och service och månan- det om friluftsliv-, natur- och kulturmiljöer m.m., i relation till dagsläget.

2.2.2.6 Påverkan på kommunal organisation

I och med planen får den kommunala organisationen ett tydligt styrdokument att förhålla sig till.

Det skapar tydlighet i vad som gäller, tillförlitlighet vid beslut, och ger ett enklare kommuninternt arbetssätt i och med att hela den process som lett fram till planen redan är gjord och förankrad.

Vissa ställningstaganden handlar om sådant som den kommunala organisationen inte rå- över vilket ställer krav på dialog med berörda parter. Andra åtgärder är beroende av både kommunala satsningar och privata initiativ, där kommunen behöver gå i bräschen för utvecklingen. På sikt leder det till att positiva utvecklingsspiraler sätts igång och att privata investerare följer efter.

Den kommunala arbetsbelastningen vad av- ser samverkan och dialog med myndigheter och privata aktörer, samt olika plan- eller utredningsuppdrag ökar. Konsultstöd kan bidra till att planuppdragen kan genomföras inom överskådlig tid.

2.2.2.7 Regional påverkan

Utvecklingen av Fagersta gör att den prägel och funktion staden har i ett regionalt sammanhang förstärks. Utvecklingen öppnar upp för fler företagsetableringar, något som gynnar regionen i stort. Det samma gäller för fler arbetstillfällen, bättre förutsättningar för arbets-, studie- och nöjesresor med kollektivtrafik, attraktivare bostadsbestånd, mer dynamiska fritidsmiljöer och ett större utbud av kultur- och besöksverksamheter.

Utvecklingen av Fagersta stad innebär förbättrade möjligheter att stå sig i konkurrensen om vilka som ska bo, arbeta, ha företag, studera, turista, handla och spendera sin fritid i staden. För närliggande kommuner med liknande förutsättningar som Fagersta är det en nackdel i form av lokalt minskat underlag för t.ex. kommunal service, boende och företagande. Det är också en fördel, då det Fagersta bidrar med i form av t.ex. arbete eller fritidsmiljöer, också ökar incitamenterna att bosätta sig även i intilliggande kommuner. Detta förutsatt att kommunikationerna fungerar bra.

Fagerstas utveckling konkurrerar inte med befolknings- eller företagsunderlaget i större städer, som t.ex. Västerås. En utveckling av staden bidrar istället till att regionen bättre klarar av

att hantera ett ökat exploateringsstryck, pressade kommunala organisationer och en i dagsläget överhettad bostadsmarknad.

Att lyfta fram befintliga kulturhistoriskt intressanta miljöer bidrar också till att stärka stadens identitet och betydelse i regionen. Att en stad lyfter fram och månar om sina särpräglade bebyggelsemiljöer förstärker varumärket Bergslagen i stort.

2.2.2.8 Områdesvisa konsekvenser

I följande avsnitt redogörs översiktligt för konsekvenserna av respektive utvecklings-/utrednings- eller etableringsområde.

BI 1

Bostadsbebyggelse i området innebär att staden kan erbjuda attraktiva bostadstomter i strandnära läge, något som tillgodoser en efterfrågan som finns i dagsläget. Det kan locka nya invånare till staden och i förlängningen bidra till att tillgodose kompetensbehovet hos kommun och företag. En sådan utveckling påverkar dock både naturmiljön och närmiljön hos de som redan bor i kvarteren närmast området. Även annan bebyggelse som förskola eller äldreboende påverkar omgivningen, samtidigt som det bidrar till att tillgodose ett samhällsbehov.

Utvecklingen kan påverka djur- och naturliv negativt, beroende på om åtgärderna innebär ingrepp i livsmiljön hos någon art. Sannolikheten för detta är dock låg, eftersom förändringar i den fysiska miljön behöver föregås av ett omfattande utredningsarbete där nödvändiga åtgärder ringas in. Ev. åtgärder som behöver föregås av sanering av förorenad mark, innebär höga kostnader för exploatören, något som får vägas in i planeringen av vilken utveckling som är möjlig.

BI 2

Genom att planlägga området för annat än handel kan det i sin helhet användas för att tillgodose behovet av andra ändamål det finns behov av, samtidigt som en tydligare, mer stadsmässig bebyggelsestruktur skapas. Det minskar risken att Fagersta centrum sprids ut ytterligare, förvisso något som kommunen ändå kan styra så länge man äger marken. Genom särskilda utredningar, för att klarlägga förhållandena kring riks-

bild och regelverk, säkerställs att den utveckling som medges inte påverkar företagens utvecklingsmöjligheter.

Ce

Staden får ett mer levande och stadsmässigt centrum. Centrummiljön erbjuder fler platser att träffas och vistas på samt tillgängligare och mer tilltalande gaturum. Det gynnar förutsättningarna för t.ex. fler butiker, restauranger, caféer och kulturella verksamheter. Det leder i sin tur till ett mer dynamiskt näringsliv.

Det är också av stor betydelse för det sociala livet i staden att det finns fler platser att vistas på, och det ökar trygghetsupplevelsen om fler människor syns i det offentliga rummet under fler tider på dygnet. Detta är av särskild betydelse för integrationen mellan gamla, unga och människor som vistas offentligt på olika, upplevda villkor.

Mer liv och rörelse i området, samt ökat trafikflöde och fler byggnader ökar belastningen på befintlig infrastruktur. Det kan också leda till högre ljudnivå och ev. störningar kvällstid för boende. Emellertid kan fler människor som rör sig i området öka trygghetsupplevelsen.

Åtgärderna gör trafik- och parkeringssituationen i centrum mer rationell, tydligare och mer tillgänglig. Det är en vinst både ur säkerhets-, trygghets- och miljösynpunkt. Vid fler verksamheter och fler människor som rör sig i centrum ställs krav på att tillräckligt med parkeringsplatser kan ordnas.

På grund av ett relativt lågt exploateringsstryck innebär förtätning på vissa platser också att man avstår från att förtäta på andra platser. De platser som pekas ut för förtätning innebär alla ett positivt bidrag till stadsbilden, medan olika placeringar av byggnader får olika effekt på flöden och livlighet i stadsmiljön.

Utvecklingen är beroende av ekonomiska satsningar, vilket påverkar den kommunala ekonomin. I förlängningen genererar dock ett mer livaktivt centrum en strakare ekonomisk bärighet.

Läs mer om konsekvenserna av centrumutvecklingen i bilaga "Detaljstudier".

G/C

Gång- och cykelbanan längs med vägen får en mer estetiskt tilltalande utformning, den upp-

levda tryggheten ökar och säkerheten förbättras. Det bidrar till att knyta Fagersta Centrum och Västanfors närmare varandra, genom att minska det upplevda avståndet där emellan. Åtgärderna är av särskilt stor betydelse för barn och ungdomar, vilka frekvent färdas mellan skolområdet, centrum och sina boendemiljöer. Utvecklingen är också av stor betydelse för äldre och de som inte har tillgång till egen bil, samt en del i att uppnå ett mer bränslesnålt transportsamhälle. Utvecklingen är beroende av kommunala investeringar som belastar kommunens ekonomi, och ev. ett kommunalt ansvarsåtagande för de delar av gång- och cykelbanan som idag är i Trafikverkets ägo.

Nä

Ett förtätat Kristiansbergsområde med fler målpunkter bidrar till att länka samman stadens olika delar, samtidigt som en efterfrågan på fler platser för t.ex. sällanköpshandel tillgodoses. Utvecklingen innebär att utvecklingsmöjligheterna för vissa typer av verksamheter inom området kan påverkas, liksom det kan påverka utvecklingen i Fagersta centrum i någon form. Områdets expanderingsmöjligheter är begränsade pga. intilliggande järnväg, väg och undermålig markstabilitet. Det innebär att kommunen aktivt behöver arbeta med att driva fram fastighetsreglering och ev. köp av mark, etc., vilket är en ekonomisk belastning i såväl planering som genomförande. Risker kopplat till transporter av farligt gods på väg och järnväg begränsar också vad som är möjligt, men ges utrymme ett hanteras via områdesdisposition och utformning av byggnader. Utvecklingen kräver också kommunala investeringar i form av åtgärder på gatunät, belysning, grönområden etc.

Re 1

Människor får tillgång till ett strandnära, vitalt rekreationsområde där avvägningar om hur området bäst kan komma invånarna till del i balans med förutsättningarna i mark och natur, har gjorts. Områdets potential tas tillvara på och bidrar till att skapa en mer vital och kvalitativ närmiljö för de boende. Utvecklingen begränsas av vad som är möjligt i relation till påverkan på växt- och djurliv.

Re 2

Utvecklingen leder till ett mer dynamiskt och vitalt rekreationsområde, där befintliga verksamheter spelar en stor roll i en sammanhållen väv av aktiverade ytor och friluftsupplevelser. Det bidrar positivt till mångfalden i invånarnas fritidsutbud. Mer aktivitet i området kring Meling, Björksta, Kratten och kanalmiljön ställer höga krav på förvaltning och ett hänsynsfullt beteende i miljön.

Re 3

Invånarna får tillgång till en stadsnära plats för rekreation och naturupplevelser, med utsikt över vattenrummet. Ev. åtgärder som innebär t.ex. rening av vatten eller sanering av förorenad mark, är dock förenat med höga kostnader.

SPr

Möjligheterna att på sikt skapa en vattennära, rekreativ miljö, som bidrar positivt till människors hälsa och välbefinnande samtidigt som den gynnar besöksnäringen och tillgängliggör tidigare outnyttjad mark, ökar. Utredningen kan leda till att åtgärder som innebär t.ex. påverkan på förorenad mark föreslås, vilket är förenat med höga kostnader. Den utveckling som sker är avvägd i relation till ökade kvalitéer i stadsmiljön och ekonomisk insats.

UB

Företagens möjlighet att utveckla sin verksamhet hänger ihop med sannolikheten för att de ska vara kvar i staden, något som är grundläggande för stadens näringsliv och sysselsättning. En utredning av hur nya bostadstomter kan påverka företagens verksamhetstillstånd utreds i samverkan mellan kommun, företag och tillståndsmyndighet, för att säkerställa ett tillförlitligt resultat. Framtida beslut som berör området tas på tillförlitlig grund, i samförstånd mellan kommun och företag, vare sig det gäller att förändra eller inte förändra området.

UI

En utredning av området ökar möjligheterna till god markberedskap för verksamheter inom t.ex. tung eller lätt industri.

Ut

En utredning av området ökar möjligheterna till god markberedskap för kommande behov inom utbildningsverksamhet.

UtO

En utredning av området ökar möjligheterna till god markberedskap för kommande behov inom utbildnings- och omsorgsverksamhet.

2.2.2.9 Temavisa konsekvenser

I följande avsnitt redogörs översiktligt för konsekvenserna av respektive markanvändningstema.

Boende

Befintliga bostadskvarter fortsätter att fungera som sammanhållna bostadsområden, med utrymme för förtätning inom obebyggda, redan planlagda tomter. Områdena utvecklas i linje med riktlinjerna i kapitel "1.2.4 - Stark identitet", vilket säkerställer en kvalitativ bebyggelsestruktur med bibehållna kvalitéer. Samverkan mellan stadsplanering, bostadsförsörjningsarbetet och privata exploatörer säkerställer en god bostadsplanering. Satsningar på god utformning och förvaltning av det kommunala bostadsbeståndet och offentliga miljöer i allmänhet, samt kommunens framgång i arbetet med att föra dialog och uppmuntra till investeringar i samspråk med privata fastighetsägare, leder till en långsiktig höjning av kvalitén på stadens bostadsbestånd. Ett bostadsbestånd i bra skick leder till att öka stadens dragningskraft och ekonomiska bärighet.

En förtätning av bostadsbeståndet inom den befintliga stadsbebyggelsen innebär ökad stadsmässighet, fler möjligheter i valet av bostadstyp, och kan ge kommunen ett ökat skatteunderlag. Det kan dock även innebära större påfrestningar på befintlig infrastruktur och minskad tillgång till allmänna grönytor. Också det låga Tobins Q-värdet, vilket är ett mått på relationen mellan produktionskostnad och marknadsvärde, i kombination med den osäkra befolkningsutvecklingen innebär ett ekonomiskt risktagande för exploatören.

De lucktomter som finns att bebygga i dagsläget motsvarar inte efterfrågan på byggbar mark i en sådan omfattning att kommunen enbart kan

hänvisa till dessa för förtätning. Nya tomter i attraktiva lägen skapar nya typer av bostadsområden som breddar stadens sociala sammansättning och bidrar till att tillgodose företagets resursbehov, eftersom det förbättrar förutsättningarna att locka till sig en sedan tidigare underrepresenterad grupp av högutbildad arbetskraft till staden. Nya utbyggnadsområden påverkar dock omgivningen i form av t.ex. skymd utsikt, fler människor som trafikerar vägar etc.

En ökning av antalet flerbostadshus med hiss, eller särskilt äldreanpassade bostäder, i centralt läge leder till att människor kan bo kvar i staden när de blir äldre samt sätter igång flyttkedjor som kan frigöra många mindre enbostadshus till marknaden. Det innebär dock att möjligheten att hitta attraktiva tomter för andra bostadstyper i centrum minskar.

I och med att riktlinjer för bostadsförsörjningen tas fram i samarbete med den övergripande stadsplaneringen säkerställs en kvalitativ bostadsplanering.

Kommunikationer

Staden får ett välfungerande kommunikationssystem som ger ett säkert och effektivt rörelsemönster och där upplevelsen av gaturum och transportleder förbättrats. Förbättrade förutsättningar för fotgängare, cyklister samt kollektivt resande ökar motivationen att använda miljöanpassade transportsätt. Det i sin tur ger både bättre luft och minskar det avtryck som mänsklig aktivitet alltid sätter på miljön. Det ger också fler människor som syns i stadsmiljön, vilket gör att staden upplevs som livfull, samt öppnar upp för att användandet av de gemensamma miljöerna utgår från det mänskliga perspektivet istället för det bilburna. En resurseffektiv infrastruktur ger också ekonomiska besparingar, såväl offentliga som privata.

Genom satsningar på gång- och cykelleder, parkeringsmöjligheter för cykel, förbättrade stationsområden, utformning och upplevelse av gaturummet, belysning och skapandet av alternativa rörelsemönster, förbättras möjligheterna att ta sig fram i staden till fots och med cykel. En g/c-förbindelse mellan Fagersta centrum och Norberg ger nya möjligheter till alternativa transportsätt även i ett regionalt perspektiv, samt verkar positivt för regionförstoringen.

Fortsatt tillgång till två tågstationer och en förbättring av områdena i anslutning till dem leder till att fler förknippar resandet med en positiv upplevelse, vilket ökar motivationen att åka tåg och buss.

Samplanering av t.ex. skolskjutsar och landsbygdsbussar ger högre effektivitet i kollektivtrafikutbudet. En ökning av busstrafik och trafik på järnväg innebär dock mer buller och en ökad risk för vissa typer av olyckor.

Åtgärderna leder till en förbättrad parkeringsstruktur och att gatuutrymmet används mer effektivt. Möjligheterna att ta sig fram i staden med bil i det interna gatunätet kan dock komma att påverkas, genom att t.ex. flöden styrs om.

I samband den föreslagna utvecklingen i Fagersta centrum och Kristiansbergsområdet ökar behovet av säkra passager över vägen vid dessa ställen. Detta påverkar det regionala trafikflödet. Samtidigt innebär det att oskyddade trafikanter, som idag korsar riskvägen på ett riskabelt sätt, kan passera säkert och att färre olyckor sker.

En öppen dialog och samverkan mellan stadsplanering och såväl den lokala som den regionala transportplaneringen, där planering och åtgärder baseras på kort- och långsiktiga behov, olika utvecklingsalternativ och intresseavvägningar, leder till att välfungerande helhetslösningar uppnås.

Offentlig service

Förutsättningarna för underlag och utbud av offentlig service i staden som helhet stärks. Mark för utbildnings- och omsorgsändamål utreds och leder till en långsiktig planberedskap för oförutsedda behov. Befintliga förskolor, skolor och vårdboenden får en tillgänglig och hälsosam omgivning.

Planen medför även att den offentliga miljön blir mer anpassad efter människor som traditionellt sett har svårt att ta plats i den offentliga miljön, t.ex. människor med funktionshinder, äldre och barn. Det leder i sin tur till ökad jämlikhet.

Planen ställer höga krav på kommunal prioritering i budgetering och planläggning, samt på ett aktivt arbete för att hitta samverkansformer mellan kommunala förvaltningar, politiker och övriga berörda. I arbetet med att möjliggöra förändringar är dialog mellan olika parter i ett

tidigt skede grundläggande för ett framgångsrikt resultat.

Näringsliv och handel

Förutsättningarna för etablering av nya företag främjas vilket på sikt leder till att stadens näringsliv kan breddas. Särskilt utvecklingen av näringslivsverksamheter inom besöksnäring, detalj- och sällanköpshandel, servicetjänster, restaurang- och cafénäring, logistik, transporttjänster, hantverkstjänster, lättare tillverkningsindustri och entreprenörskap främjas.

Generellt medför planen också att kompetensförsörjningen till näringslivet kan stärkas, exempelvis p.g.a. av attraktivare bostäder och goda kommunikationer. Det ökar förutsättningar att kunna utveckla konkurrenskraftiga verksamheter.

Befintliga verksamhetsområden fortsätter att utvecklas inåt. Vid nyetablering av företag som har behov av stora mark- eller byggnadsareor ligger användandet av outnyttjad eller avetablerad mark, samt omdisposition inom verksamhetsområdena, i manöverutrymmet. En ev. utvidgning av Fårbo industriområde kan tillgodose ytterligare behov av mark, men samtidigt påverka det omgivande naturområdet.

Genom en utveckling av staden som helhet och centrum i synnerhet, ökar incitamenten att etablera fler verksamheter inom handel och service. P.g.a. prioriteringen av Fagersta centrum som stadens huvudcentrum, påverkas underlaget för service i Västanfors centrum. Utvecklingen skulle kunna leda till att själva centrumområdet behöver bli mer koncentrerat. Västanfors centrum fortsätter dock att ha en levande gatumiljö med service för de som bor och arbetar i närheten, samt kollektivtrafikresenärer. Det innebär att många av de äldre som bor i stadsdelen kan bo kvar.

Utvecklingen i Kristiansbergsområdet blir, p.g.a. det strategiska läget centralt i staden, en viktig komponent för näringsliv och stadsliv. Utformning av området och de verksamheter som tillåts bidrar till att koppla ihop Fagersta centrum med Västanfors. Fler verksamheter och besök i området påverkar underlaget för verksamheter i centrum. Det är inte heller säkert att mark eller lokaler motsvara efterfrågan hos intressenter. Arbeta med detaljplan i symbios med

övergripande stadsplanering, tillväxtarbete och näringsliv ökar möjligheterna till ett bra utfall.

Viss service i anslutning till Säteriet fångar upp underlaget från genomfartsresenärer på väg 66 och tillgodoser efterfrågan hos de som arbetar i närheten. En begränsning av områdets utvecklingsmöjligheter sker till förmån för utvecklingen i Fagersta centrum och på Kristiansbergsområdet. Det gör att vissa verksamheter inte kommer att se staden som ett alternativ för etablering. I avvägningen får dock stadens utveckling som helhet ställas mot de vinster som ev. etableringar i området kan ge, t.ex. i form av ökat affärsunderlag eller fler arbetstillfällen.

Utveckling av befintliga industriverksamheter sker i huvudsak inom de etablerade verksamhetsområdena. På så vis skyddas andra bebyggelse- och naturområden från industrietableringar och mark och infrastruktur kan användas resurseffektivt.

Samverkan mellan kommun och företag vad avser användning och utformning av infrastruktur, anläggningar, byggnader, gatumiljöer och områdesdisposition, säkerställer en långsiktigt hållbar markanvändning.

Kultur- fritid och rekreation

Staden får vitala fritids- och kulturmiljöer vilket skapar en livaktig stad med möjligheterna att tillgodose efterfrågan hos olika typer av medborgare och besökare.

Utvecklingen av fritidsmiljöer och verksamheter med kulturanknytning innebär ett särskilt positivt bidrag för barn, ungdomar, immigranter och äldre, då de fungerar som mötesplatser för interaktion, integration och överbryggingar mellan sociala grupper. Etablering av verksamheter med kulturanknytning i centralt läge bidrar till att dit folk och ökar stadslivet.

Lekplatser i kombination med ställen som ger möjlighet för vuxna att slå sig ned och fika eller liknande, underlättar familjelivet och kan bidra till möten mellan barn och vuxna från olika samhällskikt. Det ger också mer plats åt kvinnor i de offentliga miljöerna, vilket är positivt för jämställdhet och integration.

Rekreationsmiljöer som tar tillvara på outnyttjad potential tillför värde till invånare, lockar besökare och höjer kvalitén på människors livsmiljö.

Utvecklingen ställer höga krav på en kommunal drivkraftighet, och på lyhördhet och samsyn mellan kommun, föreningsliv och invånare.

Natur- och vattenmiljöer

Naturvärden, djurliv, växtliv och artrikedom främjas genom ett vittförgrenat nät av gröna ytor och områden. Delar av den föreslagna utvecklingen inom t.ex. Västanfors södra och området mellan Melingssjön och Kratten, påverka de ekologiska förutsättningarna i viss mån. Den utveckling som föreslås föregås av ett planeringsarbete som undersöker vilka åtgärder som kan bidra till en bibehållen balans mellan växtliv, djurliv, biologisk mångfald och mänsklig inverkan. Förlust av naturvärden kompenseras för, vilket leder till en långsiktig balans i de ekologiska systemen.

Att invånarna vistas i de stadsnära natur- och vattenmiljöerna i större omfattning leder till att värnandet om dessa stärks, eftersom kunskapen och den vardagliga betydelsen av dem ökar.

Goda förutsättningarna för djur, växter, artrikedom och friluftsliv i de stadsnära naturområdena Norrby Gärde och Linjanskogen, behålls.

Samverkan mellan naturvårdsplanering och planläggning av den fysiska miljön bidrar till att säkerställa en hållbar utveckling.

Energi-, klimat- och

riskfaktorer samt teknisk försörjning

Ny bebyggelse lokaliseras inom befintlig stadsbebyggelsen och kan kopplas på befintliga ledningsnät och infrastruktur på ett resurseffektivt sätt. Stadens gröna miljöer kan i större mån lämnas oexploaterade. Förtätning inom stadsbebyggelsen medför dock en ökad belastning på stadens tekniska försörjningssystem och påverkar alltid luft, ljus, ljud, trafik och rumslig uppfattning i någon mån.

Lösningar som främjar naturlig infiltration av dagvatten övervägs alltid i planeringen av den fysiska miljön, vilket minskar belastningen på ledningssystemen. En tidig planering av omhändertagandet ökar också handlingsutrymmet i hanteringen.

Långsiktig sanering av förorenad mark innebär att attraktiva lägen kan tillgängliggöras för djur- och naturliv, vistelse och byggnation. Detta ger på sikt mycket stora möjligheter ur ett stadsutvecklingsperspektiv. Det innebär dock stora

ekonomiska åtaganden för kommunen, samt att förorenade massor ska hanteras och deponeras.

Riskbilden för olika områden utreds mer detaljerat innan beslut om exploatering tas, där ev. nödvändiga åtgärder för att hantera risker anges.

Riksintressen

Riksintressena för kommunikationer utvecklas i handlingsutrymmet mellan stadens utveckling, människornas säkerhet, trafikflödet och omgivningspåverkan. Dialogen mellan kommunen, myndigheter, företag och allmänhet är avgörande faktorer för en bra helhetslösning. Stadsbebyggelsen utvecklas inte på ett sätt som sätter stopp för en ökning av trafiken på järnväg och väg.

De värden som är kopplade till Strömsholms kanal upprätthålls, samtidigt som kultur- och friluftsmiljön i anslutning till kanalområdet främjas, tillgängliggörs och vitaliseras.

DEL 3

3 PLANERINGSFÖRUTSÄTTNINGAR

I följande kapitel redogörs för de utgångspunkter som planen bygger på. Här redogörs också för vilka målkonflikter eller vilken problematik som föreligger, och vilka resonemang som ligger bakom planens avvägningar.

3.1 LAGAR, PLANER OCH POLITISKA MÅLSÄTTNINGAR

Översiktsplanering ska bidra till att uppnå utvecklingsmål inom ett flertal myndighetsområden och på olika samhällsnivåer. Den ska också förhålla sig till gällande lagstiftning och redan antagna planer och program av betydelse för ändamålet.

3.1.1 Övergripande nationella utvecklingsmål

3.1.1.1 Samhällsplanering

Det nationella målet för samhällsplanering, bostadsmarknad, byggande och lantmäteriverksamhet är att alla människor i alla delar av landet ska ha en god livsmiljö ur social synpunkt, där en långsiktigt god hushållning med naturresurser och energi främjas samt där bostadsbyggande och ekonomisk utveckling underlättas. Regelverk och andra styrmedel ska på bästa sätt tillgodose kraven på effektivitet, liksom rättssäkerhet och medborgerligt inflytande i planprocessen ska säkerställas.

→ Planen fokuserar på att skapa en stad som är socialt och ekonomiskt hållbar, som främjar ett resurseffektivt byggande och användande av befintlig stadsstruktur, med särskilt fokus på god livsmiljö. Planeringen tar form i samverkan mellan medborgare, företag, kommun och myndigheter.

3.1.1.2 Jämställdhet och jämlikhet

Vår grundläggande sociala samhällssyn är att alla människor är lika värda och har samma rättigheter, skyldigheter och möjligheter att forma samhället och sina egna liv. Alla har lika medborgarrätt och ska kunna delta i samhället på lika villkor, oavsett bakgrund och förutsättningar. Alla har också lika stor rätt till stadsrummet och, efter behov, samhällets offentliga försorger.

→ Planen fokuserar på ett jämställdhets- och jämlikhetsperspektiv, där tonvikt ligger på att alla, oavsett förutsättningar, ska kunna ha en god livsmiljö och lika möjlighet till samhällsinflytande.

3.1.1.3 Hälsa och säkerhet

Vid planläggning och planering ska den föreslagna utvecklingen vara lämplig med tanke på människors hälsa och säkerhet. Hänsyn ska tas till områdets naturliga förutsättningar. Det är också viktigt att hantera de omgivningsanknutna risker

som kan uppkomma eller öka i framtiden. Många risker har med klimat och klimatförändringar att göra, exempelvis stigande ytvattennivåer, ökad intensiv nederbörd, fler värmeböljor och förändrad luftkvalitet.

- Planen fokuserar på möjligheterna att genom bebyggelsen och användningen av mark långsiktigt kunna hantera en ökad risk för översvämningar, ras, skred och erosion, samt minimera ekologiskt fotavtryck, mark- och luftföroreningar, buller och hälsofarlig omgivning.

3.1.1.4 Miljö

Det svenska miljömålssystemet innehåller ett generationsmål, sexton miljökvalitetsmål och tjugofyra etappmål. Generationsmålet anger inriktningen för den samhällsomställning som behöver ske inom en generation. Det är vägledande för miljöarbetet på alla nivåer i samhället och handlar om vi till nästa generation ska lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att det orsakat ökade miljö- och hälsoproblem utanför landets gränser.

De 16 miljökvalitetsmålen beskriver det tillstånd i den svenska miljön som miljöarbetet ska leda till. "God bebyggd miljö" kallas det miljökvalitetsmål som i synnerhet berör planeringen av stadsbebyggelse. Målet syftar till att uppnå en hållbar utveckling i den byggda miljön där de ekologiska, sociala och ekonomiska aspekterna vägs in, och handlar om att städer, tätorter och annan bebyggd miljö ska utgöra en god och hälsosam livsmiljö samt medverka till en god regional och global miljö. Natur- och kulturvärden ska tas till vara och utvecklas. Byggnader och anläggningar ska lokaliseras och utformas på ett miljöanpassat sätt och så att en långsiktigt god hushållning med mark, vatten och andra resurser främjas. Att bevara bebyggelsens kulturvärden, minska påverkan från trafikbuller och dålig inomhusmiljö samt minimera det farliga avfallet är viktiga utmaningar.

Etappmål anger steg på vägen till generationsmålet och miljökvalitetsmålen.

- Planen fokuserar på att natur- och kulturmiljön samt den biologiska mångfal-

den ska kunna bevaras, främjas och utnyttjas hållbart, att miljön ska ha positiv inverkan på människors hälsa, att negativ miljöpåverkan ska minimeras, att resursanvändande ska ske effektivt och att miljöanpassade transporter ska främjas.

3.1.1.5 Kommunikationer

En bebyggelsestruktur med hållbara kommunikationssystem spelar en central roll för samhällets utveckling och är en nödvändighet i framtiden.

Det övergripande nationella målet för transportpolitiken är att säkerställa en samhällsekonomiskt effektiv och långsiktigt hållbar transportförsörjning för medborgarna och näringslivet i hela landet. Planeringssystemet för transportinfrastruktur ska samspela med planeringsprocesser för exempelvis bebyggelseutveckling och planering av markanvändning, liksom den kommunala strategiska översiktsplaneringen ska samordnas med transportnätplaneringen.

Den digitala infrastrukturen är en avgörande förutsättning för tillväxt. Det politiska målet är att 90 procent av alla hushåll och företag i landet ska ha tillgång till snabbt bredband år 2020.

- Planen fokuserar på att befintlig infrastruktur ska utnyttjas eller att den kan byggas ut effektivt, på kvalitén på näringslivets transporter, på tillgängligheten ur ett regionalt perspektiv, på tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning, på barns möjlighet att använda och vistas i trafikmiljöer, på förutsättningarna att välja kollektivt resande, gång och cykel och på hänsyn till tekniska anläggningar för digital teknik.

3.1.1.6 Kultur- och fritidsmiljöer

Ett övergripande mål för kulturpolitiken är att kulturhistoriska och estetiska värden i befintliga miljöer ska tillvaratas och förstärkas. Kulturmiljöarbete ska kunna fungera som en drivande kraft i samhällets utveckling, och kvalitet och skönhetsaspekter ska inte underställas kortsiktiga, ekonomiska överväganden. Samhällets mångfald av kulturmiljöer ska bevaras, användas och utvecklas, och de ska fungera som gemensam källa till kunskap, bildning och upplevelser.

Det övergripande målet för svensk friluftslivspolitik är att stödja människors möjligheter att vistas i naturen och utöva friluftsliv, där allemansrätten är en grund för friluftslivet. Alla ska ha tillgång till natur och friluftsliv samt attraktiv, tätortsnära natur.

- Planen fokuserar på att främja stadens kultur- och friluftsmiljöer så att de kan användas, bevaras och utvecklas, och på möjligheterna att använda kultur- och friluftsmiljöer som drivkraft i samhällsutvecklingen.

3.1.2 Riksintressen

Riksintressen pekas ut enligt Miljöbalkens 3:e och 4:e kapitel, och är geografiska områden som innehåller nationellt viktiga värden, t.ex. delar av skogar, fjäll, kuster och älvar. Det kan även vara vägar, järnvägar och kulturhistoriskt värdefulla miljöer.

I ÖP:n ger kommunen sin uppfattning om riksintressena. Där ska tydligt framgå hur de riksintressen som ligger i kommunen ska tillgodoses, hur de ska förhålla sig till andra intressen samt hur avvägningar mellan olika riksintressen ska göras. De riksintressen som är belägna inom planområdet beskrivs i avsnittet "Ortsanalys".

- Vid bedömningen om ett riksintresse tillgodoses, kan olika riksintressen bara vägas mot varandra, inte mot andra intressen som kommunen bedömer som viktiga i allmänhet. Planen fokuserar därför på att riksintressena kan tillgodoses samtidigt som de kan användas som en drivkraft i utvecklingen.

3.1.3 Strandskydd

Strandskyddet regleras i Miljöbalkens 7:e kap. och syftar till att långsiktigt trygga allmänhetens tillgång till strandområden samt att bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet. Det är ett generellt skydd som gäller vid alla kuster, sjöar och vattendrag i hela landet. Det skyddade området är normalt 100 meter från strandkanten, både på land och i vattenområdet. I vissa fall är det utvid-

gat till 300 meter. Inom strandskyddat område får man normalt sett inte uppföra nya eller ändra befintliga byggnader eller anläggningar. Kommunen kan, under vissa villkor och omständigheter, upphäva strandskyddet inom vissa områden.

- Strandskyddet innebär att möjligheterna till utveckling genom bebyggelse i anslutning till stränderna är begränsad. Planen fokuserar på att strandskyddets syften utgör utgångspunkt i planering av berörda områden.

3.1.4 Regional planering

Infrastruktur, kommunikationer, bostadsförsörjning, klimat- och energifrågor, handel och näringsliv är till sin natur gränsöverskridande och är därför en viktig del av den regionala planeringen. En regionplan ger vägledning till kommunal planering genom att i stora drag ange hur mark- och vattenområden ska användas samt var det kan, och inte kan, byggas.

Det regionala tillväxtarbetet ska samordnas med kommunernas översiktsplanering. Det är Länsstyrelsen som har ansvaret för det regionala tillväxtarbetet i länet. Det innebär bland annat att utarbeta ett regionalt utvecklingsprogram (RUP). "Regionalt utvecklingsprogram Västmanlands län 2007-2020" är publicerad 2014. Det är en strategi för en långsiktigt hållbar tillväxt i hela Västmanlands län. Programmet ligger till grund för regionala strukturfondsprogram, innovations- och näringslivsstrategi, länstransportplan och andra relevanta regionala program och insatser.

2014 fastställdes Trafikverkets länstransportplan för Västmanlands län- "Länsplan för regional transportinfrastruktur 2014-2025". Den nya planen innebär bl.a. början på satsningar för utbyggnaden av länets kollektivtrafik, och för att utveckla gång- och cykelvägnätet i länet.

- Förändrade förhållanden i en stad ger verkningar även regionalt, positiva som negativa. De större städerna har oftast inflyttning och genomför olika stadsbyggnadsprojekt, medan de mindre orterna riskerar att drabbas av nedläggningar och utflyttning. Planen fokuserar därför på att regional tillväxt även ska stärka

Fagersta stad, t.ex. genom att staden själv har god utbyggd infrastruktur, tillgänglig mark för etablering av företag och täta förbindelser med exempelvis Västerås. Det är också viktigt att staden kan bidra till att regionen utvecklas och stärks, t.ex. genom satsningar på ett breddat näringsliv, utvecklade kulturmiljöer och attraktiva tomter till ett relativt lågt pris.

3.1.5 Översiktsplanering

Alla kommuner ska ha en aktuell översiktsplan (ÖP). Den fungerar som en långsiktig utvecklingsstrategi vilken kommunen, och andra myndigheter, kan förlita sig på vid beslut och planering som rör den fysiska miljön, samtidigt som den vägleder kommunen när det gäller detaljplanering, planbesked, bygglov och andra tillståndsprövningar. Översiktsplanering är alltså ett sätt att placera enskilda beslut i ett större sammanhang. En ÖP är inte juridiskt bindande, men ÖP:ns innehåll regleras av Plan- och bygglagen. Innehållet ska även vara förenligt med Miljöbalken.

I ÖP:n ska kommunen redovisa grundragen i den avsedda mark- och vattenanvändningen, hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras, vilken hänsyn som ska tas till allmänna intressen och hur man tänker tillgodose riksintressen och miljö kvalitetsnormer. Av planen ska det också framgå hur kommunen tänker ta hänsyn till nationella och regionala mål, planer och program av betydelse för hållbar utveckling, samt vilka områden i strandnära lägen som kommunen anser är lämpliga för landsbygdsutveckling. En ÖP ska bygga på sammanställningar och analyser av viktiga förutsättningar, såsom övergripande utvecklingsmål, allmänna intressen, platsens fysiska struktur och förändringar och utvecklingstrender i omvärlden.

ÖP:n antas av kommunfullmäktige, och ska aktualitetsprövas under varje mandatperiod. Läs mer om Fagerstas kommuns ÖP i "Översiktsplan för Fagersta kommun, 2007".

För en del platser med komplicerade förhållanden kan ÖP:n behöva fördjupas. Fördjupningar av översiktsplanen (FÖP:ar) kan få varierande innehåll och täcka allt från större områden till enskilda stadskvarter. För en ändring genom fördjupning gäller samma krav på innehållet som

för översiktsplanen i övrigt. Även förfarandet är i allt väsentligt detsamma som för en kommunomfattande ÖP.

Under rubrik "Om planen" finns mer att läsa om planprocessen.

- Planen är en komplettering till Fagerstas kommunövergripande översiktsplan. Den har sin utgångspunkt i ÖP:n, samtidigt som den väger in dagsaktuella förhållanden. Bilden av framtida utmaningar baseras på dagens etablerade rön och teorier.

3.1.6 Kommunala mål, planer och program

3.1.6.1 Målbild Fagersta

Målbilden för kommunens generella utveckling uppdaterades senast 2013, och är formulerad på följande sätt:

"Fagersta har en ledande roll i Bergslagens tillväxt och är en framstående kommun när det gäller social service, utbildning och klimat-tänkande. I Fagersta är det lätt att leva. Kommunen präglas av trygghet, samverkan och framtidstro. Det är nära till naturen och kulturen. I Fagersta finns det gott om tid för alla. Integrationen är en naturlig del i Fagerstas samhällsbyggande.

Vi ska - på ett jämställt och miljömässigt hållbart sätt - prioritera följande områden: Infrastruktur och trafik; Byggnad och boende; Tillväxt genom investeringar i kunskap, företagsamhet, miljö och ekonomi.

Allt detta ger Livstid: När det går snabbt att få offentlig och kommersiell service; när det är lätt att ta sig till jobb och fritidsaktiviteter; då ett ömsesidigt ansvarstagande skapar gemenskap och trygghet; då det är nära till Västerås, Stockholm och andra viktiga knutpunkter.

I Fagersta får du tid, lust och kraft att leva."

- Planen ska bidra till arbetet med att uppnå målbilden.

3.1.6.2 Översiktsplan för Fagersta kommun, 2007

Fagerstas kommuntäckande ÖP antogs 18 dec 2007 och aktualitetsförklarades 2013. ÖP:ns teman är Befolkning och boende, Utbildning, arbete och näringsliv, Rekreation och friluftsliv, Naturvård, Kulturmiljövård (inklusive kulturlandskap), Infrastruktur, försörjningssystem och naturresurser, Riksintressen, Miljö- och riskfaktorer och Mellankommunala frågor.

I gällande ÖP har man undvikit att vidare behandla kommunens huvudtätort, med hänvisning till att ett separat fördjupningsarbete för detta ska ske. ÖP:n anger även att centrumområdet ska behandlas i en särskild fördjupning.

En aktualitetsprövning av den kommunövergripande ÖP:n ska åter ske under nuvarande mandatperiod (2014-2018).

- Då ÖP:n nyligen är aktualitetsförklarad gäller de riktlinjer som formuleras i ÖP:n i allt väsentligt. Denna FÖP berör inte de områden, ställningstaganden eller riktlinjer som redan behandlas i ÖP:n, utan är en kompletterande fördjupning av, i ÖP:n utpekade, områden. Då den bästa stadsbyggnaden sker i syntesen av både stadens och centrumets utveckling, behandlas de i samma plan.

3.1.6.3 Tillägg och fördjupningar av ÖP:n

2011 antogs "Tematiskt tillägg till översiktsplanen- Landsbygdsutveckling i strandnära lägen, Fagersta kommun", vars syfte är att underlätta för bebyggelse av bostäder samt åtgärder och anläggningar för t.ex. verksamheter, turism och friluftssändamål i strandnära lägen. Tillägget pekar ut s.k. LIS-områden på olika platser i kommunen. Målet är att kommunens dragningskraft ska öka, genom att det ges möjlighet att bygga i attraktiva lägen nära vatten. Norra Sjöheden vid sjön Stora Aspen, är exempel på ett LIS-område som i nuläget bebyggs med bostäder. Inom planområdet finns tre LIS-områden utpekade. Dessa är be-

lägna vid Andra sidan, Eskiln och Västanfors södra.

Ett tematiskt tillägg till ÖP:n för vindkraft antogs 2011. Kommunen har också en fördjupad översiktsplan för Ängelsberg, som antogs 1995, och en "Fördjupad översiktsplan för Fagersta centrum" antagen 1994.

- Särskilt utvecklingen av Västanfors södra har potential att bidra till stadsutvecklingen.

Inget av de områden som pekas ut för lämplig lokalisering av vindkraftverk ligger inom eller i anslutning till planområdet.

Den gamla FÖP:en för centrum är idag inaktuell.

3.1.6.4 Övriga kommunala planer och program

Fagersta stadsbebyggelse regleras av något hundratal olika byggnads-/stads- och detaljplaner från olika tidsepoker. Dessa bildar ett lapptäcke över staden. Då ÖP:n inte behandlar tätorten saknas alltså en sammanhängande, aktuell planering för stadsbebyggelsen.

Andra program och planer av betydelse för planeringen av den fysiska miljön i staden, är "Kulturminnesvårdsprogram för Fagersta kommun", 1985, "Trafikplan Fagersta", 2000, "Riktlinjer för bostadsförsörjningen i Fagersta", 2004, "Skötselplan för tätortsnära naturmark", 2008, "Energi- och klimatstrategi 2015-2020", 2008 och "Naturvårdsprogram för Fagersta kommun 2010-2025", 2010.

I nuläget håller Trafikplanen på att uppdateras, och denna plan är under arbetets gång synkroniserad med den nya versionen.

Kommunen bedriver också arbetet med att ta fram en långsiktig plan för alla de kommunala investeringar som behöver göras fram till 2030. Denna plan, där FÖP Fagersta stad utgör en viktig del av planeringsunderlaget, är beräknad att börja gälla från jan 2017.

Hur det kommunala tillväxtarbetet ska bedrivas i fortsättningen är i skrivande stund inte fastlagt, men utvecklingen av centrum utgör en av de viktigaste frågorna. Planering av den fysiska miljön och tillväxtarbete har många beröringspunk-

ter, och denna plan utgör en viktig referens för tillväxtarbetet i staden.

- Konstruktiva lösningar kan ta form i syn-tesen mellan olika perspektiv som vägs mot varandra. Därför ska arbete med översiktsplanering, detaljplanering och andra kommunala planer och program av betydelse för den fysiska miljön ske i samverkan och dialog mellan olika för-valtningar.

3.2 ORTSANALYS

Här beskrivs vad Fagersta stad är för slags plats, hur den fysiska miljön är beskaffad, vilka kvalitéer och problem som finns, och hur detta påverkar planens inriktning.

3.2.1.1 Geografi och geologi

Fagersta ligger i Norra Västmanland, omgiven av kommunerna Norberg, Skinnskatteberg, Smedjebacken, Sala och Surahammar. Fågelvägen är det är ca 6 mil till Västerås, 6 mil till Borlänge, 8 mil till Örebro och 15 mil till Stockholm. Staden ligger i Bergslagen, som historiskt sett är förknippat med gruvdrift och metallindustri.

Det omkringliggande landskapet karaktäriseras i norr av storskogig berg- och dalterräng som är rik på sjöar och mossar, och i söder av ett mer höglänt och kuperat område som domineras av barrskog. Stadens landskapsbild karaktäriseras av kanalfåran som omges av både utfyllda och naturligt kuperade markpartier. Marken består av morän, lera, silt eller ett tunt jordlager på berggrund. Industriområdena är till stor del anlagda på utfyllnadsmassor.

Orten ligger inom det geografiska bälte som utgör den biologiska norrlandsgränsen, dvs. området där sydliga och nordliga växter möts.

- ! *Staden ligger för långt från Mälaren för att vara en del av Mälarenregionen och den utvidgade Stockholmsregionen. Staden ligger också för långt ifrån någon större regionstad för att fungera som sovstad därtill. Grannkommunerna är någorlunda likartade vilket kan orsaka en konkurrenssituation om potentiella inflyttare.*

Delar av bebyggelsen är förlagd på utfyllnadsmassor, vilket påverkar möjligheterna till åtgärder som kräver ingrepp i marken. Några markpartier inom tätortsbebyggelsen har instabil marksammansättning samt risk för skred, t.ex. Norrby Gärde. Även i markområdet mellan Västanfors och Stora Aspen finns risk för skred och översvämningar.

→ I staden finns tillgång till stora värden genom natursköna omgivningar och närhet till både skog, kulturlandskap och vattenområden. Pga. av liknande förutsättningar hos kommunerna i närregionen, är det viktigt att staden utvecklar sin egen karaktär. Närmaste grannstaden Norberg, som erbjuder annan karaktär än Fagersta, kan komplettera i ett regionalt sammanhang.

Möjligheterna till arbetskraftsinspendling är goda, delvis pga. närheten till Västerås. Fungerande förbindelser dit med tåg är av stor betydelse. Även direkttåg till Sthlm är en stor tillgång. Valfungerande och tillförlitliga kommunikationer i olika riktningar är en grundförutsättning för stadens fortlevnad och utveckling.

Berggrunden och jordarter ger generellt goda förutsättningar för byggnation. Den tänkta utvecklingen inom områden som bedöms som mindre lämpliga för byggnation, behöver föregås av mer omfattande utredningar i ett kommande arbete, där de vinster som är att uppnå ur ett stadsutvecklingsperspektiv vägs mot de åtgärder som krävs för att hantera förutsättningarna.

3.2.1.2 Framväxt och karaktär

Verksamheter knutna till järnhantering ligger till grunden för Fagerstas uppkomst. Järnfyndigheter har brutits i området sedan medeltiden. På 1600-talet anlades en stångjärnshammare vilken blev början till det som sedermera blev Fagersta bruk, och runt vilket ett samhälle byggdes upp. I samband med industrialiseringen under 1800-talets slut växte det i stor omfattning. Närliggande Västanfors var ursprungligen en bergsmansby som expanderade när det blev en järnvägsknutpunkt i början av 1900-talet. Den kom att fungera som serviceort åt Fagersta, och 1944 slogs de samman till Fagersta stad.

Stadsbebyggelsen, med angränsande industriområden, täcker idag en yta om ca 11 km². I början av 1970-talet bodde som flest människor i staden, ca 17 000 st. Under 2000-talets början var invånarantalet ca 11 000. Under senare år har staden befolkningstillväxt igen.

För att locka till sig arbetskraft styrde Fagersta bruk till stor del byggandet av bostäder och serviceanläggningar i staden. I början av 1900-talet uppfördes stora områden med arbetarbostäder i brukets regi och egnahemsrörelsen gjorde att samhället växte till ytan. Bruket anlätade välkända arkitekter och arbetarna fick förmånliga lån för att bygga eget. På östra sidan om industriområdet byggdes bostadskvarter för arbetarna och på västra sidan byggdes villor för tjänstemän och direktörer. Tätorten har idag ett flertal bostadsområden med stark egen karaktär, bl. a. Skansen, Egna hem och Andra sidan. Västanfors har blandad bebyggelse och visst utbud av handel och samhällsservice.

På 50-talet lades grunden för Fagersta centrum på den östra sidan av bruket. Målet var att skapa ett samhälle idealiskt för industrin. Modernistiska bebyggelsemiljöer skapades, med byggnader av bl. a. Cyrillus Johansson och Ralph Erskine. Bl. a. det beräknade antalet bilar per invånare samt den förväntade befolkningsökningen ledde till centrumfunktionernas relativt stora utbredning. Under 60- och 70-talen revs mycket av den gamla bebyggelsen till förmån för den växande staden, och utformningen av centrum ansågs vara en av de viktigaste stadsbyggnadsuppgifterna. I och med stålkrisen under 70-talet började befolkningen minska och centrumutvecklingen kom att stanna av. En fullt utbyggd, enhetlig centrummiljö har därför inte etablerats i staden.

Gränsen för vad som idag räknas som centrum är flytande. I princip utgörs det av området inom och i anslutning till Sveavägen i nordväst, Blomstervägen i öster och vägen i sydväst. Bebyggelsen är förhållandevis gles med flera obebyggda tomter i centralt läge. Nedläggningar av verksamheter har satt sin prägel på den fysiska miljön. Även Västanfors, som länge var ortens köpcentrum, har under slutet av 1900-talet förlorat mycket av sina centrumfunktioner. Relativt få förändringar i

stadsmiljön har gjorts under de senaste decennierna.

! *Fagersta är historiskt sett ett utpräglat brukssamhälle. Få förändringar har skett i stadsmiljön på senare tid. Staden har tampats med en problematik som handlat om att behålla verksamheter och service, snarare än att bygga nytt. Stadens byggnadsstrukturella problem är dock en faktor som kan bidra till att den blir ointressant som bostadsort för människor i framtiden.*

→ Då människor i allt mindre utsträckning är knutna till en specifik födelse- eller arbetsort, är stadens fortsatta tillväxt påtagligt beroende av den fysiska miljöns dragningskraft. Planen behöver fokusera på möjligheterna till en god livsmiljö, där både boende, naturomgivningar, kommunikationer och möjlighet till meningsfull sysselsättning och fritid är av grundläggande betydelse.

Kommunen har som en medveten strategi köpt upp mycket av den oexploaterade mark som finns inom stadsbebyggelsen, för att självt kunna råda över vilken utveckling som ska ske. Detta ger ett visst manöverutrymme i planering och genomförande. Förändring behöver dock ske på ett sätt som står i relation till mentala och ekonomiska incitament att utveckla staden, och på ett sätt som är sprunget ur ett engagemang från invånare och aktörer.

För att invånarna ska engagera sig i stadens utveckling och måna om sina omgivningar, behövs att de trivs. Även människors medvetenhet om förhållandena kring de egna livsbestingelserna och den organisering som bär upp samhället är betydelsefullt för detta. Den positiva upplevelsen av de offentliga miljöerna behöver stärkas och ett mål för planeringen är att alla invånare ska trivas i de gemensamma stadsrummen.

Tillgången till vatten är en hög kvalitetsfaktor för människors välbef-

finnande och val av boendemiljö. Att förstärka kopplingarna mellan bebyggelse och vatten kan vara positivt för invånarna. Även de ytor som inte är lämpliga för byggnation pga. av markförhållanden eller utsatta lägen, kan utvecklas som rekreatiomsområden.

Staden har en tydlig indelning i olika bebyggelseområden där de flesta av dem har en stark, egen karaktär. De olika områdena har många kvalitéer i exempelvis stadsbild, arkitektur och gatustruktur. Det är av stor vikt att de värden som finns inte byggs bort eller att samlade bebyggelseområden dekonstrueras av särintressen. Ett aktivt arbete med upplysning och spridning av information om de värdebärare som finns bidrar till att invånare och aktörer får en bättre förståelse för detta. Den fysiska planeringen behöver också vara tydlig i hur stadsmiljön ska behålla sina kvalitéer.

3.2.1.3 Demografi

I kommunen bor idag ca 13 200 personer (2015). Medelåldern är ca 42,9 år, jämfört med rikets ca 41,2 år (2015). Andelen äldre är högre än i landet i snitt, medan andelen yngre vuxna, särskilt kvinnor, är relativt låg.

Staden har en snabbare befolkningsökning än landet i genomsnitt. De senaste årens befolkningsökning har redan överstigit högsta scenariot i de prognoser som tagits fram, vilka visat på en måttlig ökning. Den kraftiga ökningen av antalet inflyttade hänger till stor del samman med immigration. I övrigt kommer inflyttningen till Fagersta i hög grad från närliggande kommuner.

Till skillnad från många kommuner har Fagersta inte något uttalat mål om hur många invånare man vill ska bo i staden.

- ! *Staden har mellan 1970- talet och 2000-talets början genomgått en negativ utvecklingsspiral som påverkar både den fysiska miljön och de sociala dimensionerna. Få invånare innebär t.ex. lågt underlag för kommunal service. I längden kan det innebära*

bristande underhåll av bebyggelse och omgivningar etc. Den nuvarande, plötsliga och oförutsägbara befolkningsökningen ställer krav på den kommunala förmågan att säkerställa en kvalitativ stad för alla invånare, där efterfrågan på bostäder, utbildningsplatser och arbete överstiger tillgången. Trots det luftiga stadsplanemönstret finns svårigheter att hitta tillräckligt lämplig byggbar mark.

- Växande befolkningsantal ger mer fart på bostadsmarknaden och ökat underlag för handel och samhällsservice. På sikt kan det generera bättre bostadsbestånd, fler företag och ökad attraktivitet i livsmiljön. För att möta behovet av bostäder, utbildningsplatser och äldreomsorg kan nya etableringar i första hand ske på obebyggda tomter inom stadsstrukturen, något som även bidrar till att binda samman stadsväven och öka stadsmässigheten. Svårigheter att hitta tillräckligt stora ytor kan pareras genom innovation i tänkandet kring placeringar, samlokalisering, förvaltningsformer, ombyggnationer och byggnadsutformning. På lång sikt kan sanering av förorenad mark och planläggning av tidigare icke bebyggd mark behövas.

För att nå social och ekonomisk stabilitet är fungerande integration och växande entreprenörskap viktigt. Utbildningsmiljöer behöver ha hög kvalitet och det måste finnas tillgång till sociala mötesplatser.

Att främja en stadsutformning som ger upphov till miljöer där människor med olika åldrar, bakgrunder och förutsättningar kan ta del av det offentliga livet på lika villkor, bidrar till en långsiktig social utveckling.

Staden behöver komma in i en positiv utvecklingsspiral som förstärker sig själv. Kommunen kan självt föregå med gott exempel och visa på handlingsförmåga när det kommer till satsningar på den fysiska miljön.

3.2.1.4 Kommunal organisation

Kommunen har sedan valet 2014 ett socialdemokratiskt styre. Politikerna tar grundläggande beslut om sådant som kommunen organiserar, bekostar och genomför, som t.ex. utbildning, offentlig omsorg, förvaltning av gator och tekniska anläggningar m.m. De tar också beslut om vilka åtgärder som ska prioriteras och vilken kommunal utvecklingsinriktning som ska ske. Det innebär att den fysisk planering till stor del är en politisk fråga.

För att kommunen ska kunna fullfölja alla uppdrag finns ett antal förvaltningar som alla ansvarar för ett visst ämnesområde. Samtliga förvaltningar tillhör en viss politisk nämnd eller direktion. Fagersta kommun har fem egna förvaltningar, däribland socialförvaltning samt utbildnings- och fritidsförvaltning. Övriga förvaltningar, bl.a. Västmanland-Dalarna miljö- och byggförvaltning samt Norra Västmanlands Kommunalteknikförbund, är gemensamma organisationer med närliggande kommuner. Fagersta kommun är den största offentliga arbetsgivaren.

! *Kommunen står inför ett stort och allt mer växande behov av nyrekryteringar, bl.a. i form av sjukvårdspersonal, skolpersonal, chefer och tjänstemän.*

Både pensionsavgångar och den minskade andelen politiskt aktiva kan leda till ett kunskapstapp och risk för falluckor i de kommunala, organisatoriska processerna.

Pga. av den stora andelen äldre i befolkningen, samt den relativt låga sysselsättningsgraden, är den kommunala kostnaden per invånare högre än riksgenomsnittet.

→ Lösningar för kommunal omsorg, utbildning etc. behöver vara långsiktigt hållbara, så att tillfälliga, fördyrande lösningar och omförflyttningar undviks. Samverkan mellan stadsplanering, kommunalt förvaltningsarbete och politiken är därför grundläggande.

I och med olika samarbetsformer med närliggande kommuner ligger planeringen av t.ex. fysisk miljö och teknisk struktur närmare till hands att

vara gränsöverskridande och regional. Det kan också innebära ökade möjligheter att rekrytera arbetskraft. För att möta det storskaliga behovet av detta behöver dock planeringen bidra till att locka till sig externa arbetstagare, genom bra pendlingsförutsättningar och tilldragande livsmiljöer.

Den politiska transparensen och människors möjlighet att påverka sin livsmiljö är också av stor betydelse för hållbara arbetsprocesser i det kommunala arbetet gentemot invånare och företag. Där kan en välkomnande och inkluderande karaktär i stadens offentliga miljöer vara till hjälp.

3.2.1.5 Boende

I Fagersta kommun bor ca 90 % av invånarna i själva huvudtätorten, i ett bostadsbestånd som till största delen har uppförts under 1900-talets början fram till 1970-talet. Den dominerande bostadstypen är lägenheter i flerbostadshus och fristående småhus. Större villor finns främst i Andra sidan och Västanfors.

Det finns obebyggda tomter för både enbostads- och flerbostadshus i såväl centrum som i vissa av de befintliga bostadsområdena. Ett utvecklingsprogram för Andra sidan, vilket syftar till att detaljplanlägga ett antal nya bostadstomter i området, antogs 2013.

Tobins Q ligger på ca 0,5 (2014), vilket innebär att en nybyggd villa går att sälja för ca hälften av vad den kostade att bygga. De senaste årens bostadsmarknadsutveckling kan ha medfört en viss höjning av värdet.

Utbyggnad av bostadshus sker i nuläget främst i Norra Sjöheden, utanför tätorten medan få nya bostäder byggs i stadens centrala delar.

! *Tidigare låg efterfrågan på lägenheter har lett till svagt incitament att underhålla och investera i bostadsbeståndet, vilket skapar negativa cirklar för orten som helhet. I nuläget finns det behov större villor och lägenheter, dock är den ekonomiska investeringen*

hög i förhållande till osäkerheten i den ekonomiska bärigheten.

Utbyggnad av LIS-områden ses som positivt för kommunen som helhet, men kan komma att påverka incitamenten att bygga nytt inom tätorten.

Kommunen har svårt att peka ut någon större, sammanhängande plats som är lämplig för tillkommande bostadshus, i syftet att skapa så attraktiva lägen som möjligt t.ex. både strand- och centrumnära.

- På grund av den höga tröskeln för att bygga nytt behöver den offentliga bostadsplaneringen ha kvalitativ inriktning och styras mot det befintliga beståndets upprustning och modernisering, dvs. prioritera satsningar på att utveckla kvaliteter och tillgångar som redan finns, samt skapa attraktiva lägen för presumtiva byggherrar. På lång sikt kan det ändå bli nödvändigt och ekonomiskt lönsamt att bygga nya bostäder.

Med tanke på den glesa stadsstruktur som finns i dagsläget ligger fokus på förtätning inom befintliga bebyggelseområden. Det finns en stor vinst i att lokalisera nya flerbostadshus centralt, både för att använda befintlig infrastruktur och som ett led i att utveckla och levandegöra centrum samt underlätta tillgången till samhällsservice för de boende.

Södra Västanfors är ett strategiskt läge för nybyggnation av mer exklusiva bostäder ur stadsbyggnadssynpunkt, men förutsättningarna kopplat till markstabilitet, översvämningsrisk och biologisk mångfald sätter ramarna för vad som är möjligt.

Arbete med att ta fram riktlinjer för bostadsförsörjningen ska ske varje mandatperiod, och det behöver kommunen bedriva i aktiv samverkan med den övergripande, fysiska planeringen, och i relation till hela stadsbilden.

3.2.1.6 Sysselsättning

Den öppna arbetslösheten i staden är ca 13,1 %, jämfört med landets ca 7,8 % (2015). Andelen förtidspensionärer är högre än i landet i genomsnitt.

Fagersta kommun är den största offentliga arbetsgivaren. Andelen av befolkningen som är sysselsatta inom tillverknings- och utvinningsindustrin är strax under 40 %, jämfört med ca 13 % i landet i genomsnitt. De branscher som är underrepresenterade i staden, jämfört med riket, är främst handel och företagstjänster.

- ! *Staden har haft en negativ sysselsättningsutveckling under 00-talet, vilket medfört en relativt låg ekonomisk tillväxt i jämförelse med riket i stort, trots en normal produktivitetsutveckling. Regionen påverkades också mer negativt än landet i genomsnitt av finanskrisen 2008.*

Den starkt dominerande industribranschen som är stadens motor innebär också en sårbarhet, då industribranschen är beroende av världsekonomin och omgivande faktorer som staden inte kan påverka.

Företagens kompetensförsörjning kan bli problematisk, då staden har haft svårt att locka till sig invånare med högre utbildning.

- Företagens kompetensbehov kan finnas i regionen och Mälardalen. Om staden kan erbjuda attraktiva boende- och livsmiljöer ökar potentialen som bostadsort hos en tidigare underrepresenterad grupp. Därmed kan stadens demografiska sammansättning breddas och generella kunskapsnivå höjas. Goda förutsättningar för studie- och arbetspendling är dock av betydelse för långsiktig kompetensförsörjning till företag och offentlig service.

Den fysiska miljön behöver bidra till att höja dragningskraften för branscher som är underrepresenterade i staden, t.ex. handel- och tjänsteföretag, samt främja möjligheterna till entreprenörskap.

3.2.1.7 Utbildning

Inom staden finns förskola, grundskola, gymnasium och vuxenutbildning. Det finns ingen folkhögskola eller högskola. Större utbildningssäten inom dagpendlingsavstånd finns i Västerås, Örebro, och Falun-Borlänge.

Jämfört med landet i genomsnitt så har staden lägre utbildningsnivå vad avser eftergymnasial utbildning. Andelen högskoleutbildade i befolkningen är ca 11 % (2015), jämfört med rikets 25 %. Kvinnor har till större del högskoleutbildning än män. Överrepresentationen inom gruppen lågutbildade är snarlik oavsett födelseland, medan underrepresentationen av högutbildade är starkast bland svensk- och nordiskfödda jämfört med riksgenomsnittet.

- ! *Det råder högt tryck på utbyggnad av utbildningsverksamheten och kommunen har svårt att hitta mark för nybyggnation. Samtidigt är varaktigheten av behov svårt att förutse.*

En stor andel av stadens gymnasieelever väljer skola utanför kommunen, vilket påverkar kommunens ekonomi och attraktionskraft.

Låg utbildningsnivå kan leda till svårigheter för både privat och offentlig sektor att hitta kvalificerad arbetskraft. Språkförbistringar kan göra det svårt för grupper att ta sig in på arbetsmarknaden.

- Välfungerande och attraktiva skolmiljöer kan göra att elever stannar i staden. Med goda kommunikationer till lärosäten kan staden även fungera som bostadsort för högskolestuderande. Det är viktigt att stationsområdena inte har negativ inverkan på pendlingsupplevelsen.

Det ökade behovet av förskolor måste kunna tillgodoses, varför utpekande av utredningsområden för detta ändamål behövs.

Stadens offentliga miljöer behöver ha en gestaltning och funktionalitet som är anpassad för barn och ungdomar, t.ex. genom säkra och trygga gång- och cykelbanor, tydlighet i ga-

tustruktur och entréer, gott om platser för lek och idrott och en offentlig miljö som erbjuder trivsel, trygghet och variationsrikedom.

3.2.1.8 Vård och omsorg

Centralt i staden finns ett större område med sjukhus och vårdcentral.

I staden finns ett antal omsorgsboenden för äldre, samt personer som är i behov av särskilt stöd p.g.a. av nedsatt fysisk eller mental förmåga. Likaså finns särskilda hem för vård och boende, s.k. HVB-hem. Behovet av dessa ökar i dagsläget.

Staden har en stor andel äldre i befolkningen, varför särskilt anpassade äldreboenden efterfrågas. Behovet kommer att öka på sikt.

- ! *På senare år har kommunen börjat få svårt att tillgodose behovet av lokaler och byggbar mark för omsorgsverksamhet och särskilt anpassade bostäder för t.ex. äldre. Lokalisering av omsorgsverksamheter kan vara av allmänt intresse vilket ibland kan påverka utvecklingsmöjligheterna.*

Många äldre bor i flervåningshus som saknar hiss. Kommunen har skyldighet att handikappanpassa bostäderna, något som kan bli både dyrt och ha negativ inverkan på utformningen.

I centrum kan personer med nedsatt fysisk förmåga ha svårt att ta sig fram, bl. a. på grund av höga trottoarkanter och bristande orienterbarhet.

- Lokalisering av omsorgsverksamheter behöver ske i samverkan mellan stadsplanering, berörda förvaltningar och i dialog med allmänhet, där utgångspunkten är en bra boendemiljö i en omgivning där det fungerar väl.

Det är nödvändigt att boendesituationen för äldre vägs in i stadsplaneringen, t.ex. genom ett perspektiv där tillgång till anpassade bostäder med gemensamma utrymmen samt service i den egna närmiljön utgör grunddragen.

En växande hemtjänstsektor i kombination med behovet av social samvaro gör att trygghetsboenden och särskilda seniorboenden efterfrågas alltmer. Såväl för äldre som för personer med funktionsnedsättning kan välbefinnandet till stor del vara beroende av social samhörighet och möjlighet att delta i det offentliga livet. De gemensamma utemiljöerna behöver gestaltas så att de uppmunt-
rar till vistesle och ger välbefinnande.

Bostadsbestånd och offentliga miljöer behöver vara tillgängliga och välkomnande för alla. Kommunen själv behöver vara drivande i frågan och ha en dialog med privata fastighetsägare om att handikappanpassa bostäderna.

3.2.1.9 Kommunikationer

I Fagersta tätort sammanstrålar väg 66, väg 68 och väg 69, samt järnvägslinjerna Ludvika–Västerås och Avesta Krylbo–Örebro. Kommunens huvudtågstation, Fagersta Central, finns i Västanfors där båda tåglinjerna stannar. I dagsläget stannar Ludvika–Västeråstågen även vid Fagersta Norra, som ligger närmare centrum.

Busslinje 500 mellan Avesta och Skinn-
skatteberg trafikerar väg 68/69 med ett antal stoppunkter då den genomkorsar staden. Busslinjen "Fagerstalinjen" trafikerar staden internt, med stopp bl.a. vid Fagersta central, Vilhelminaparken och Hantverkarsvägen. För tätortsområden som inte trafikeras av Fagerstalinjen tillämpas flexbusstrafik. Området utanför Fagersta Central fungerar som kollektivtrafikknutpunkt, men det finns ingen busstation.

Ca dubbelt så många personer pendlar in till staden dagligen än vad som pendlar ut från den. Inpendlingen sker främst från intilliggande kommuner. Till Västerås sker den största nettoutpendlingen.

Strömsholms kanal, som sträcker sig från Mälaren till Smedjebacken, passerar staden. Båthamn finns i Västanfors. Persontrafik bedrivs på kanalen, där 6 st. slussar passeras mellan Västanfors och Semla.

Det interna gatunätet består i hög grad av smala gaturum inom bostadsområdena och överbreda gaturum i de centrala delarna.

Kommunen arbetar i dagsläget med en utbyggnad av fibernätet inom tätorten. Målet är att 90 % av alla hushåll ska vara anslutna.

! *Vägen och järnvägen skär genom samhällets utbredning och delar in staden i tydliga delområden. Vägen är en effektiv transportsträcka för motortrafiken, samtidigt som den begränsar möjligheterna för fotgängare och cyklister att obehindrat ta sig mellan stadens olika delar. I dagsläget finns ett flertal problemområden där t.ex. gatuanslutningar eller avsaknad av övergångsställen leder till olyckshändelser. Möjligheterna till alternativa rörelsemönster är begränsade.*

I dagsläget är det trångt för bussarna utanför Fagersta C. Om tågtrafiken till Västerås blir mer frekvent, behöver området uppgaderas. Detsamma gäller för området vid Fagersta Norra.

I medborgardialogen har vid ett flertal tillfällen framförts kritik mot att kopplingar mellan stadens olika delar upplevs fungera dåligt, samt mot brister i tätortens inre busslinjenät. Längs med vissa gång- och cykelleder upplevs säker- och tryggheten vara låg, och trafik- och parkeringssituationen i centrum upplevs som problematisk.

→ Den långsiktiga planeringen i kombination med vardagliga, platsspecifika åtgärder är grundläggande för välfungerande kommunikationer. Tätortens fysiska struktur har bilen som utgångspunkt, och en utveckling som förbättrar förhållanden för gång- och cykeltrafikanter samt kollektivtrafikresenärer är en nödvändighet för välmående miljö och ren luft. Samtidigt har det potential att öka stadsmässigheten och bidra till levande gaturum. Fungerande trafikflöde på de stora vägarna är viktigt ur både ett lokalt och regionalt perspektiv.

Förbindelsen mellan Fagersta centrum och Västanfors är en viktig strategisk beståndsdel i stadens ut-

veckling, liksom interna förbindelser mellan bostadsområden, serviceområden och platser där många människor arbetar. Valmöjligheter i rörelsemönster och färdmedel är en kvalitetshöjare. En g/c-förbindelse mellan Fagersta centrum och Norberg kan bidra med möjligheter till alternativa transportsätt även i ett regionalt perspektiv, samt verka positivt för regionförstoringen.

En ökning av olika kollektivtrafiklinjer och avgångar behövs för att möjliggöra resande för de som inte har eller vill äga privat bil. Flexibla lösningar behövs för att uppnå goda tvärförbindelser.

Framtidens fordonspark går mot att vara alltmer miljöanpassad, med minskade utsläpp och förnyelsebart bränsle. Tillgång till gemensamma bilpooler, exempelvis vid stationsområdena, liksom tankställen för t.ex. elbilar, behöver vägas i den långsiktiga planeringen.

I en stad av Fagerstas storlek är det ett privilegium att ha två tågstopp inom avståndet av några kilometer. Att Fagersta Norra även i fortsättningen kan användas är av stor betydelse för staden, och en särskild tillgång för utvecklingen av centrum. Runt Fagersta Central finns många fastighetsägare och intressenter. En översyn gällande busstrafikering, information, bilparkering, cykelparkering, tillgänglighet, säkerhet m.m. bidrar till ett kvalitativt stationsområde.

Ett antal säkra korsningsmöjligheter för oskyddade trafikanter mellan Fagersta centrum och Fagersta Norra, samt vid Kristiansbergsområdet, skulle möjliggöra säkrare övergångar och verka positivt ur ett stadsutvecklingsperspektiv. Det möjliggör ett utvecklat centrum, bättre förutsättningar för kollektivt resande, och en mer sammankopplad stadsstruktur. Det är av vikt att det finns ett antal välfungerande passager, så att staden har en struktur som inte bara

verkar i nord-sydlig riktning, utan även i öst-västlig.

Trafikverket bedriver i skrivande stund arbetet med en ÅVS för hela väg 68, där det ingår att bl.a. titta närmare på och föreslå åtgärder för den del av vägen som genomkorsar staden. Både översiktsplanen och ÅVS:en är i dagsläget levande processer, varför det är för tidigt att föreslå detaljlösningar i denna plan. Samverkan och transparens i dialogen mellan kommun, myndigheter och andra berörda behövs för att utvecklingen ska fungera väl, både lokalt och regionalt.

Trafiksituationen i kommunen planeras vidare för i arbete med Trafikplan Fagersta, där t.ex. cykelvägar och åtgärder i stadens interna gatunät utreds. En symbios mellan översiktsplanering och fördjupad trafikplanering kan bidra till att uppnå långsiktigt fungerande helhetslösningar.

3.2.1.10 Handel och service

Handel finns i dagsläget på ett flertal olika ställen i staden. I Fagersta Centrum finns det största utbudet av detaljhandel och matbutiker. I Västanfors finns viss service, mataffär och mat/fikaställen. Handel med sällanköpsvaror bedrivs till viss del i Kristiansbergs industriområde och Säteriet, i anslutning till väg 66/68. Det finns även ett planlagt men oexploaterat handelsområde längsmed väg 68 i höjd med Norra industriområdet. Utbudet av t.ex. hotell, caféer och restauranger etc. är begränsat.

! *Ett tidigare sviktande befolkningsunderlag tillsammans med den tvåkärniga stadsbildningen och vissa bebyggelsestrukturella problem gör att lokaliseringen av handel är problematisk. Privata service- och näringsverksamheter har haft problem med låg ekonomisk bärighet.*

Etableringar i externområden riskerar att utarma ett redan undermåligt centrum, samtidigt som centrum inte ses som ett attraktivt alternativ för många näringslivet.

tressenter. Etableringar i t.ex. Kristiansbergsområdet och Säteriet kan vara intressant för näringsidkare och ge arbetstillfällen till befolkningen, samtidigt som utlokalisering av verksamheter gör att färre människor har anledning att ta sig in till centrum vilket leder till nedläggningar, för-lorade arbeten och minskat entreprenörskap som följd.

- Handel och vardagliga servicetjänster skapar flöden av människor som rör sig, och är därför en viktig komponent i en levande stad. Lokaliseringen av detsamma är följaktligen en strategiskt betydelsefull fråga. Många inpendlare ger också staden en relativt stor dagbefolkning. Det kan ge ett potentiellt större underlag för handel och service.

Den medborgardialog som bedrivits inom arbetet med planen visar att många önskar sig ett mer utvecklat centrum, med mer samhällsservice och handel. Förutsättningarna för detaljhandel, mindre butiker, och vardagliga servicetjänster behöver stärkas. Likaså bör utvecklingen i centrum styras mot kvällsekonomiska verksamheter, dvs. restauranger, fikaställen, kulturella besöksmål, platser med vistelsekvaliteter och för sociala möten m.m. En utveckling som gynnar Fagersta centrum bör därför vara utslagsgivande vid målkonflikter. Det är också särskilt viktigt att matvaruhandel behålls inne i centrum, för att behålla mängden av människor som rör sig i området. Fokus bör ligga på att göra lokalerna för detta ändamålsenliga. Handeln i centrum kan särskilt styras mot livsmedelsförsäljning, detaljhandel i olika form, mindre specialbutiker, secondhandbutiker etc.

För att tillräckligt underlag för Fagersta centrum utveckling ska finnas, kan den utveckling som sker i Västanfors centrum styras mot en tydligare karaktär av närcentrum för boende, kollektivtrafikresenärer och de som arbetar i närheten, med viss samhälls-

service, caféer, restauranger, kontorsplatser och dagligvaruhandel. Lokaler i gatunivå kan utvecklas för kontorsverksamhet eller företagande på ett sätt som bidrar till att levandegöra gatuummet. Att viss handel finns i Västanfors är viktigt för de närboende, kollektivtrafikresenärer och de som arbetar i närheten. Livsmedelsförsäljning, kiosker och mindre butiker ses som positivt.

Tillgång till service på ett flertal ställen i staden behövs för att tillgodose behovet i de olika stadsdelarna. Länga avstånd och ett begränsat utbud av t.ex. busstrafik, gör att många av stadens invånare kan ha svårt att ta sig till exempelvis Fagersta centrum. Där spelar service i Västanfors centrum och punktvis nära andra bostadsområden, en viktig roll.

Kristiansbergsområdet har potential att koppla samman den utglesade stadsstrukturen. Genom att styra utvecklingen mot blandade näringsverksamheter, däribland sällanköps-handel, öppnas upp för näringsintressenters behov av stora lokaler och bra skyltläge. Handel med skrymmande varor, varor av lagerköpskaraktär eller handel som är beroende av stora byggnadsareor eller exponering mot vägen kan bedrivas. Utvecklingen bör styras mot att utåtriktade verksamheter som kan ha en tilldragande verkan för området, lokaliseras i de mest strategiska lägena mot vägen. I området finns ett fåtal obebyggda tomter. Det bedöms också finnas utrymme för förtätning genom avstyckning eller omdistribution av fastigheter. Samtidigt begränsas den geografiska utbredningen av väg, järnväg och bebyggelse, varför ett särskilt övervägande av vilka verksamheter som ska etableras är nödvändigt. Anslutningar, utformning av gator, hur området inkorporeras i omgivningen och hur det kopplas mot centrum är av stor betydelse för dess funktion som drivkraft i stadsutvecklingen.

Etableringar i Säteriet ligger så pass långt utanför stadskärnan att de troligtvis bidrar till att locka folk bort från staden. Viss service i Säteriet gynnar t.ex. förbiresande och de som arbetar i närheten. Utvecklingen kan styras mot t.ex. drivmedelsförsäljning, icke utåtriktade verksamheter eller verksamheter som i huvudsak riktar sig till arbetande i närområdet, externa besökare eller genomfartsresenärer.

3.2.1.11 Näringsliv

Staden är i hög grad specialiserad vad avser näringsliv och verksamheter. De dominerande, privata arbetsgivarna är alla placerade inom eller i anslutning till stadsbebyggelsen, inom Norra och Södra industriområdet, eller i Säteriet, Fårbo och Hyttbäckens industriområde.

Fagersta är en del av FA-regionen Fagersta-Norberg-Skinnskatteberg, vilket utmålats som en lokal arbetsmarknad av Tillväxtverket. Det är också mellan dessa orter som mycket arbetskraftspendling sker.

Andelen kommuninvånare som driver eget företag är 4,2 %, jämfört med riksgenomsnittet på 6,6 % (2014).

! *Både andelen företagare och nyföretagare i staden är lägre än i landet i genomsnitt. I Svenskt Näringslivs ranking av företagsklimatet i Sverige hamnar Fagersta bland de lägst rankade kommunerna.*

Staden är påtagligt beroende av tillverkningsindustrin, i synnerhet på grund av den stora koncentrationen av tillverkning av metallvaror. Det innebär en hög sårbarhet på arbetsmarknad och ekonomiska förutsättningar, då svängningar i världsekonomin kan ha direkt påverkan på företagets exportmarknader. Även industriernas utvecklingsmöjligheter kan vara begränsade genom t.ex. tillgången på mark och kvalificerad arbetskraft.

Staden har en låg förvärvsfrekvens bland utomeuropeiskt födda i jämförelse med riket. Branscher där utomeuropeiskt födda är över-

representerade på riksnivå (t.ex. transport och magasinering, hotell- och restaurangverksamhet och företagstjänster) är relativt små i Fagersta.

→ Hög sårbarhet aktualiserar behovet av faktorer som dämpar ekonomiska nedgångar, t.ex. företagsamhet och entreprenörskap. En större bredd av branscher på arbetsmarknaden skulle höja kapaciteten att hantera en omvärldsutveckling som inte går att påverka. Ett fokus kan också vara att jobba för en regionförstoring- ju större region desto större bredd av branscher och desto mindre sårbart blir stadens näringsliv. Förutsättningarna för arbetspendling avgörande för såväl det lokala näringslivet som befolkningen.

Inom befintliga industriområden bör det finnas möjlighet till utveckling av befintliga verksamheter samt mark och lokaler för etablering av nya företag. Ev. kan en viss expansion av Fårbo industriområde ske på lång sikt om det går att motivera mot den ev. påverkan som sker på omgivande naturområden.

En utveckling av flera olika områden parallellt behövs för att bredda antalet branscher, fånga upp intresser och skapa goda förutsättningar för entreprenörskap.

3.2.1.12 Gruvnäring

Bergslagsregionen har historiskt sett präglats av gruvnäringen. I dagsläget pågår gruvbrytning i Ludvika kommun. Mycket mineral ligger fortfarande kvar i marken, varför det i framtiden och under rätt omständigheter, finns potential för utveckling av gruvnäringen i regionen, t.ex. i Ludvika och Norberg.

! *Gruvnäringens framtid är oviss, då den är starkt beroende av omvärldsfaktorer som kommunen inte kan påverka. Gruvetableringar i trakten ses som positivt för samhällsutvecklingen då det skapar många ar-*

betstillfällen, både i själva gruvområdet samt hos ev. lokala underleverantörer. Samtidigt är det mycket infrastrukturberoende, och ev. etableringar är beroende av förutsättningar och investeringsviljan i denna- samtidigt som det senare inte är en garanti för gruvnäringens fortlevnad.

- Fagersta står inför utmaningen att ha en utveckling som underlättar för ev. gruvetablering, men samtidigt gynnar orten, och åtgärderna ska vara sådana att de är positiva för orten även om gruvetablering inte blir av eller om den läggs ned. En förutsättning är samverkan och dialog med parter inom både näringsliv samt regional och nationell planering.

3.2.1.13 Fritids-, kultur- och rekreationsmöjligheter

Staden har ett rikt idrottsliv med många utövare, t.ex. inom fotboll, ishockey, bandy, wakeboard m.m. Inom stadsbebyggelsen finns anläggningar för idrott i huvudsak på Fagerliden, Fagerstahallen och Västanfors IP. Fritidsområden finns även vid Fagerstahallen och Eskiln.

Anläggningar av betydelse för kulturlivet är t.ex. biografen i Folkets hus, Fagersta Bibliotek, Norrby teater och Hembygdsgården, liksom Strömsholms kanalmiljö. Semlaområdet och Västanfors ingår i Ekomuseum Bergslagen, ett utomhusmuseum som visar bergshanteringens historia. I dagsläget finns en efterfrågan på fler lokaler för kulturverksamheter.

Runt om stadsbebyggelsen finns vandringsleder och flera större strövområden för friluftsliv. Linjans skogsväg följer vattnet mellan Andra sidan och Fårbo, vilken uppskattas mycket av invånarna. Den är dock inte i kommunal ägo. Det finns också några promenadstigar nära Melingssjön, men staden har ingen etablerad strandpromenad.

- ! *Stadens fritidsanläggningar har en ostrukturerad placering, vilket gör t.ex. samordning och samutnyttjande av lokaler svårt, liksom*

att vissa invånare har svårt att ta sig till alla platser.

Centrala funktioner av betydelse för kulturlivet, t.ex. biograf och teater, ligger utanför centrum, vilket gör att dess egenskap som motor till socialt stadsliv uteblir.

- Kommunens olika fritidsanläggningar möjliggör ett brett utbud av aktiviteter. I planeringen kan frågor som rör t.ex. lokaler eller platser för nya aktivitetstyper, eller möjlighet till utbyggnad av redan etablerade verksamheter lyftas, liksom möjligheten att genom samlokalisering av anläggningar för både fritids- och kulturliv skapa positiva synergieffekter.

Etablering av nya verksamheter eller lokaler för kulturändamål kan lokaliseras i centrum, då anläggningarnas egenskap som motorer till socialt liv och dess förmåga att dra till sig människor kvällstid, gör det till värdefulla byggstenar i centrumutvecklingen.

Förutom ett antal anläggningar för sport och idrott behöver stadsmiljön kunna erbjuda allmänna lekplatser i anslutning till både bostadsområdena och centrum. Det gynnar sociala möten, aktiverar stadslivet och bidrar till ungas välbefinnande. Möjlighet att t.ex. fika, ägna sig åt en hobby eller träffa andra människor i anslutning till lekplatserna kan verka särskilt positivt för integrationen genom att många kvinnor därmed kan ta plats i den offentliga miljön.

De många gröna inslagen och vattnet som rinner genom staden i kombination med den unika bebyggelsen knuten till järn- och stålindustrin gör att staden har potential för rekreationsmöjligheter inom stadsbebyggelsen, kulturhistoria upplevelser och turistverksamhet.

3.2.1.14 Kulturhistoriska miljöer

Järnbrukens gamla industribyggnader såväl som bostäderna för dess arbetare, tjänstemän och direktörer är kulturhistoriskt intressanta inslag i stadsbebyggelsen, liksom centrums modernistiska arkitektur. Slussvaktarbostäderna i Semla, Fagersta herrgård och Fagersta bruks gamla huvudkontor, Västanfors järnvägsstation och kyrka, Hembygdsgården och Strömsholms kanal med slussanläggningar är några byggnationer som är särskilt värdefulla. Kulturhistoriskt intressanta miljöer finns också i några av de mer renodlade bostadsområdena. Sett ur ett samhällsperspektiv, ligger områden med utpekade kulturhistoriska värden i vårt gemensamma intresse att bevara.

! *Låga incitament till förvaltning av kulturhistoriskt intressanta byggnader gör att oersättliga värden riskerar att gå förlorade.*

→ Kulturhistoriska miljöer återfinns inom hela tätorten och har stor potential till upplevelserikedom. Dessa behöver lyftas fram i planeringen. Staden behöver ha ett tydligt förhållningssätt till kulturmiljöer, så att de värden som finns bevaras och förstärks istället för att gå förlorade.

3.2.1.15 Fornlämningar

Ett flertal olika registrerade fornlämningar finns på olika platser inom tätorten och i naturområdena runt omkring, merparten i anslutning till kanalmiljön eller tidigare gruvdrift.

Fornlämningar ska skyddas och vårdas så att människor kan förstå och uppleva det historiska kulturarvet. De har ett automatiskt skydd genom kulturmiljölagen. Lagskyddet gäller även för markområdet runt lämningen, och områdets storlek beror på fornlämningens betydelse och karaktär.

→ I planering och bygglov inventeras och tas hänsyn till fornlämningar och andra kulturhistoriska lämningar.

3.2.1.16 Naturområden och vattendrag

Staden är omgiven av skogsmiljöer i alla väderstreck. Nordväst om stadsbebyggelsen finns ett skogsområde som är utpekad som riksintresse. För detta finns en särskild naturvårdsplan.

Linjanskogen, längs den västra strandkanalen av Kratten, mellan Andra sidan och Hyttbäckens industriområde, är ett större oexploaterat skogsområde med värden kopplat till djur- och naturliv, skogsnäringen och människors välbefinnande.

Befolkningen har också god tillgång till gröna ytor i den byggda strukturen, samt nära till sjöarna Eskiln, Melingssjön och Kolarbysjön. Ett större sammanhängande, öppet grönområde kallat Norrby Gärde, finns mellan Norrby och Meling. Melingsbäcken och Kolbäcksån rinner genom staden, och sjöarna Kratten och Stora Aspen ligger i anslutning till stadsbebyggelsen.

! *Vissa av staden gröna ytor upplevs som ostrukturerade och diffusa. På vissa platser har sly vuxit upp. Åtgärder i naturen, t.ex. sittplatser, snöröjning, belysning etc. upplevs på vissa platser som otillfredsställande. Vattnet upplevs som svårtillgängligt från centrum.*

Ett fuktigare och mildare klimat påverkar växter och djur, och i slutändan den biologiska mångfalden.

Förutsättningar som är gynnsamma för djur och växter kan av människor upplevas som fula, röriga, siktsskymmande m.m.

→ De gröna och blå inslagen i stadsbilden är av stor betydelse för människors välbefinnande. Naturomgivningarna och de många gröna miljöerna upplevs som en av stadens största tillgångar. Även om staden är omgiven av grönområden, kan naturen inom själva stadsbebyggelsen vara mycket värdefull ur biologisk och ekologisk synpunkt.

Stadens natur- och vattenmiljöer främjas och tydliggörs genom att de är en del i ett nätverk, en grönstruktur. Grönstrukturen bidrar till ekolo-

gisk balans och biologisk mångfald samtidigt som den har betydelse för människors hälsa och välbefinnande. Hur grönstrukturen ser ut kan behöva tydliggöras i en särskild grönstrukturplan, som en bas till dess främjande och utveckling.

Vid ev. etableringar där naturmark tas i anspråk kan exploatören eller kommunen kompensera detta ekologiskt, t.ex. genom att plantera eller släppa upp vegetation på ett annat ställe. Detta är något som kan vägas in i den fysiska planeringen.

Utveckling av områden som behöver ta hänsyn till växt- och djurliv samt artrikedom och naturkvalitéer, kan planeras med utgångspunkt i lokalklimat, topografi, växtlighet m.m., för ett rikt samspel mellan ekologiska förutsättningar och estetisk utformning.

3.2.1.17 LIS- områden

LIS-områden är platser som pekas ut för landsbygdsutveckling i strandnära lägen, i syfte att öka landsbygdskommuners dragningskraft.

Inom planområdet finns tre utpekade LIS-områden, Andra sidan, Eskiln och Västanfors Södra. Kommunen har tagit fram ett särskilt program för Andra sidan, och avser att detaljplanlägga området för fler bostadstomter framöver. Eskiln avses kunna utvecklas som fritids- och rekreationsområde, utan ökad exploatering. Västanfors Södra avses kunna utvecklas med blandad markanvändning. Av de tre områdena är det Västanfors södra som är det område där de flesta avvägningar mellan olika intressen behöver göras.

! *Marken i Västanfors södra, som är relativt plan, utgörs av lera och silt samt fyllnads- massor. Av utförd översiktlig geoteknisk utredning framgår att den nordvästra delen av området bitvis har dålig bärighet och att en mer detaljerad utredning kan komma att krävas vid planering och byggnation. Västra delen av området har vissa naturvärden i form av äldre, grova lövträd, bl.a. klibbalar*

och pilar. Vissa friluftsentressen finns, såsom en fotbollsplan och ett strövområde. Området ligger dessutom vid Strömsholms kanal som är av riksintresse för friluftslivet och kulturmiljövården. Tidigare har här funnits en sågverksindustri med impregnering varför lämningar efter denna finns kvar och till vilka anpassning måste ske. För delar av området finns även risk för översvämning. En av kommunens huvudavloppsledningar skär genom området.

→ Västanfors södra ligger strategiskt i staden och det finns potential i att utveckla området på ett sätt som är positivt för hela staden. Det ligger också på gångavstånd från Fagersta central, där persontåg och bussar stannar. Sett till staden som helhet skulle området kunna vara attraktivt som bostadsområde, men lämpligheten ur geologisk och ekologisk synpunkt kan ifrågasättas. Nya tomter kan då utgöra en expansion av befintliga bostadskvarter i norr, och ny bebyggelse kan kopplas på befintlig infrastruktur. Närmast stranden bör en mycket väl tilltagen zon lämnas tillgänglig för fri passage för allmänheten, i form av t.ex. ett park- eller strövområde.

Området skulle även kunna utvecklas med olika former av verksamheter och service till åtgärder som främjar friluftsliv, rekreation och turism, exempelvis som sjönära rekreations- och naturområde, som en del i en sammanhängande grön- och vattenstruktur med stråk längs med vatten i en upplevelserik ekologisk miljö. En sådan kan innehålla badplats med någon brygga, och det kan finnas möjlighet att per fot ta sig genom det gröna vidare till andra strand- eller skogsområden. Platsen skulle även kunna användas för t.ex. odlingslotter, biodling eller planteringar som på olika sätt utvecklar den biologiska och ekologiska artrikedom. Vattenområdet kan ev. vara lämpligt för småbåtshamn med platser för t.ex. husbåtar. Anpassning måste ske till land-

skapsbilden och riksintressena för friluftsliv och kulturmiljövård.

Översvämningens risk, markstabiliteten, närheten till kommunens avloppsreningsverk samt dagvattenutsläpp måste utredas mer detaljerat i samband med ev. planläggning.

3.2.1.18 Energianvändning och klimatpåverkan

Energianvändningen i staden går till största delen till industrin, följt av transporter, hushåll och offentlig verksamhet. Jord- och skogsbruket står för en mycket liten del av den totala användningen. Sedan 1990-talet har energianvändningen i staden minskat. El står för den största delen av energikällorna, följt av fjärrvärme, bensin, gasol, diesel, träbränsle och eldningsolja. Under de senaste decennierna har det skett en markant minskning av eldningsolja som energikälla, beroende på att allt fler hushåll gått över till olika typer av värmepumpsanläggningar, pelletseldning eller har anslutit sig till fjärrvärmenätet. Detta, i kombination med både en högre medvetenhet hos invånarna och t.ex. nybyggnadsregler, har lett till att energianvändningen i hushållen minskar kontinuerligt. Bl.a. omstrukturering av pendlingsmönster liksom bränsleeffektiva fordon, har också lett till en stor minskning av energianvändningen inom transportsektorn. Fagersta har dock ett relativt lågt kollektivtrafikutbud, vilket gör att andelen bilresor är högt.

Även inom industrin och olika serviceverksamheter har energianvändningen minskat, men inte i lika stor omfattning. En högre användning av t.ex. elektroniska apparater inom verksamheterna kan bidra till att hålla energianvändningen hög, trots effektivisering av produktion och uppvärmningssystem.

Transporter står för den största andelen av utsläpp av växthusgaser, följt av industriverksamheter, energiproduktion, hushåll och offentlig verksamhet.

- ! Staden har en relativt hög energiförbrukning per invånare. Orsaker kan vara mycket tung, energikrävande industriverksamhet

samt långa geografiska avstånd och lågt kollektivtrafikutbud, vilket leder till hög andel bilresor. Detta leder till att andelen utsläpp av växthusgaser också den är hög, även beroende på relativt låg andel miljöanpassade fordon.

- Kontinuerligt arbete inom alla sektorer av samhället behövs för att skapa en mer hållbar energianvändning och klimatpåverkan samt bidra till att nå nationella miljö-, transport- och energianvändningsmål. En del i arbetet handlar om att minska förbrukningen av fossila bränslen, att styra energiproduktionen mot förnybara bränslekällor och att öka medvetandet och kännedomen om dessa frågor hos befolkningen. Detta kan göras genom att planera för en bebyggelsestruktur med korta avstånd, resurseffektiva infrastruktur, förtätning på redan ianspråktagen mark, ett främjande av gång-, cykel- och kollektivtrafikresor samt bra tankningsställen för t.ex. el- och biogasbilar. Plan- och gestaltungsprogram i syfte att synliggöra energi, klimat och biologiska system, där utgångspunkt kan vara t.ex. lokalklimat, sol- och skuggförhållanden, kretsloppsanläggningar, gröna tak, solceller och välfungerande dagvattenupptagning, är några exempel på hur den fysiska planeringen kan vara med och bidra. Det är viktigt att dessa frågor bedrivs tvärssektoriellt inom kommunen.

3.2.1.19 Miljö- och riskfaktorer

Inom och i anslutning till stadsbebyggelsen finns anläggningar där man hanterar farliga och hälsovådliga ämnen och material. Två av företagen är klassade som Seveso-anläggningar på den högsta nivån. Befintliga industriverksamheter genererar buller och utsläpp i form av t.ex. rök och lukt. Företagstransporter och dess av- och pålastning är även det källor till buller.

Föroreningar i marken återfinns främst inom befintliga verksamhetsområden men förekommer även i Fagersta centrum, i centrala och södra Västanfors samt på ett flertal punktvisa ställen i den övriga stadsstrukturen.

Miljön i anslutning till de befintliga och före detta industriområden i staden innehåller stora delar av utfyllnadsmassor av slagg och gruvmaterial. I vissa områden, exempelvis det f.d. sågverket i Västanfors, finns markföroreningar kopplat till tidigare impregnering av trä. Det finns även f.d. tippor/deponier på ett flertal ställen runt om stadsbebyggelsen.

Vattenkvaliteten i Kolbäcksån uppnår inte god kemisk ytvattenstatus, och Stora och Lilla Aspen är hårt belastade av metaller i botten-sedimenten.

Väg 66, väg 68 och järnvägen är alla rekommenderade primära transportleder för farligt gods.

I området mellan järnvägen och Melingsjön samt i Västanfors södra föreligger risk för skred. Området Västanfors Södra är även utsatt för översvämningrisk vid flöden högre än det normala.

Pga. av uranhaltig berggrund berörs stora delar av stadsbebyggelsen av förhöjd risk för markradon.

! Konsekvenserna av en olyckshändelse där explosiva eller giftiga ämnen frigörs kan vara förödande, även om sannolikheten att något sådant ska inträffa är liten. Seveso-anläggningarnas fortlevnad sätter ramarna för vilken utveckling som är möjlig i dess närområde.

Föroreningar som finns bundna i marken frigörs om markarbeten för anläggningar och bebyggelse sker. Kostnaderna för att sanera marken är höga.

Konstant buller och vibrationer ger upphov till stress och kan i längden påverka människors hälsa negativt.

Transporter av farligt gods utgör en potentiell risk för människor i närområdet, vilket begränsar den möjliga utvecklingen för besöksintensiva verksamheter i t.ex. Kristiansbergsområdet.

Ett varmare och fuktigare klimat med mer nederbörd kommer att leda till fler översvämningar, påverka djur- och naturliv,

samt innebära ökad risk för ras, skred och erosion.

→ Risker för olyckor, störningar, utsläpp, översvämning, skred m.m. påverkar hur staden kan utvecklas. Den fysiska planeringen ska bidra till att reducera människors utsatthet för störningar och risker, och att minimera de negativa konsekvenserna av ett förändrat klimat. Det ställer höga krav på hur bebyggelse och infrastruktur planeras, lokaliseras och utformas. Ev. nya bebyggelseområden bör lokaliseras på behörigt avstånd från riskkällor, eller ha en utformning som minskar närmiljöns negativa effekter på människors hälsa och välbefinnande. Utvecklingen får inte heller riskera att påverka företagets möjlighet att bedriva och utveckla sin verksamhet, varför ev. planer om förändringar i dess närhet alltid ska samråd-
as med företagen.

Den tänkta utvecklingen inom områden som bedöms vara mindre lämpliga för byggnation, behöver föregås av mer omfattande utredningar i ett kommande arbete, där de vinster som är att uppnå ur ett stadsutvecklingsperspektiv vägs mot de åtgärder som krävs för att hantera förutsättningar.

En utveckling av Västanfors södra måste ske med hänsyn till områdets förutsättningar i form av föroreningar i mark samt risk för översvämning och skred. Det innebär att ett detaljerat utredningsarbete med noggranna undersökningar av områdets geotekniska och miljömässiga förutsättningar behöver genomföras. Vid ett utredande arbete för att kartlägga förutsättningarna för ev. bostäder i området kan fokus ligga på de mest höglänta eller nordliga partierna, där ev. ny bebyggelse kan fungera som en expansion av befintliga bostadskvarter.

Vid en utveckling av Kristiansbergsområdet behöver planeringen

utgå från att parera de risker som föreligger pga. transporter av farligt gods på väg och järnväg, där särskilt det sistnämnda kan innebära risk för allvarliga konsekvenser om en olycka sker. Hanteringen kan innebära att nya byggnader i området får förstärkta fasader och att området disponeras så flest människor vistas på de mest riskfria platserna. En riskanalys har tagits fram år 2014. Denna ligger till grund för ett fortsatt arbete med att detaljplanlägga området.

3.2.1.20 Teknisk försörjning

I Västanfors finns det kommunala avloppsreningsverket. Fjärrvärmeverk finns på Norra industriområdet. I Kolbäcksån finns elproducerande vattenkraftverk i privat ägo. Avfalls-sortering sker vid Sänkmossens återvinningsanläggning strax utanför planområdet, vilken nås via väg 664 mot Ängelsberg. Återvinningsstationer finns på ett flertal ställen inom bebyggelsen. I dagsläget pågår arbetet med att hitta nya lokaliseringar för en del av dessa.

Dricksvattenförsörjningen i staden har sitt ursprung i behandlat grundvatten från Färnaåsen kombinerat med inducerad infiltration från sjön Barken vid Viksviken i Smedjebackens kommun.

I dagsläget pågår arbete med att gräva ned fiberkabel i marken för snabbt bredband.

- ! *Vid ökat invånarantal och förtätning ökar belastningen på de kommunala ledningssystemen.*

En del av dagvattnet leds bort via det kommunala VA-systemet. Det innebär en belastning på recipienten, vilket på sikt kan bidra till ökade utsläpp och övergödning. Mängden dagvatten i VA-systemen behöver minskas, och den naturliga infiltrationen öka. Samtidigt kan dagvatten innehålla föroreningar från trafik och takavrinning.

Stadens reningsverk är placerat på en för stadsutvecklingen strategisk plats, vilket sätter ramarna för vad som är möjligt i det omgivande mark- och vattenområdet.

I dagsläget finns vissa problem med lokalisering och trafiklösningar vid avfalls- och återvinningsanläggningar.

- Täthet i stadsstruktur och bebyggelse innebär en mer resurseffektiv teknisk service, till gagn för både ekonomi och miljö. Utvecklingsmöjligheter behöver finnas inom verksamhetsområden, där utbyggd teknisk service redan är framdraget. De kommunaltekniska systemen behöver investeras i så att de blir långsiktigt hållbara.

Hur dagvatten ska omhändertas behöver vägas in i planeringen av olika områden i ett tidigt skede. Lösningar kan vara att t.ex. ta tillvara på naturliga nivåskillnader, anlägga gröna markytor och tak, dagvattendammar och fördröjningsmagasin etc.

Att i övrigt samplanera tekniska försörjningssystem, anläggningar och stadsmiljön är en grundförutsättning för hållbara lösningar.

3.2.1.21 Riksintressen

Väg 66, som tangerar Fagersta stad i söder, är till delar riksintresse. Delen Malung-norska gränsen, är av särskild betydelse för regional eller interregional trafik. Delen Västerås-Ludvika utgör en anslutning till en utpekad hamn av riksintresse.

Bergslagspendeln sträcker sig från Kolbäck via Fagersta till Ludvika och är en enkelspårig bana av särskild regional betydelse. Utöver regionaltrafik färdas banan av godståg. Godsstråket genom Bergslagen sträcker sig mellan Gävle och Örebro/Frövi. Den är av stor betydelse för godstrafik.

Strömsholms kanalmiljö är riksintresse för kulturmiljövården, men även för friluftslivet. Semla bruk, Andra sidan och delar av Västanfors med herrgårdsbebyggelse och slussanläggningar är delar av kanalmiljön och riksintresset. Riksintresse för naturvård finns vid Semlaområdet nordost om tätorten, utanför planområdet.

- ! *Riksintressenas funktion och utvecklingsmöjligheter påverkar och sätter ramarna för vad som är möjligt i anslutning till dessa. Riksintressen kan bara vägas mot varandra,*

inte mot intressen som kommunen anser vara viktiga i allmänhet.

En utveckling av Västanfors södra innebär förändringar inom en del av riksintresse för både friluftsliv och kulturmiljövård.

- Delar i stadsstrukturen som är av riksintresse sätter staden i ett större sammanhang. De innehåller viktiga kvaliteter som ska vårdas och är en tillgång i stadens utveckling.

Det rikssammanhängande transportnätet är avgörande för människors och företags behov av effektiva transporter. Utveckling behöver ske i handlingsutrymmet mellan riksintressenas bevarande och utvecklingsmöjligheter, och behov kopplat till boendemiljö, stadsliv, och säkerhet m.m.

Kulturmiljövårdens riksintressen kan bidra till stadens kulturliv och turism. Friluftslivets- och naturmiljövårdens riksintressen är viktiga för människors välbefinnande och livskvalité. Att eftersträva en ökad användning av dessa miljöer utifrån dess egna villkor, bidrar till att stärka och vitalisera dem.

3.2.1.22 Regionala samband

Fagersta ligger i mellersta Svealand, i en sjö- och skogsrik trakt som kännetecknas av bergsbruk och gruvbrytning. Staden utgör en del av Bergslagen, ett område som kan sägas omfatta norra och västra delen av Västmanland, de delar av Örebro län som ingår i Västmanlands landskap, sydöstra Värmland och södra Dalarna, enligt vissa definitioner även delar av Närke, Östergötland, Uppland och Gästrikland. Området har historiskt förknippats med gruvbrytning och mineralhantering. Hundratals nedlagda gruvhål återfinns inom området. Från många av de mindre orterna där gruvbrytning inte längre är aktuellt, har utflyttning skett. Viss gruvbrytning och mineralhantering, liksom specialiserad förädlingsindustri, finns fortfarande i Bergslagen, liksom att mycket mineral ligger kvar i

berggrunden, varför en utveckling av gruvverksamheter skulle kunna bli aktuellt i området under de rätta förutsättningarna.

Fagersta ligger även nära Mälarenregionen, som i regel utgörs av det relativt tätbefolkade området kring Mälaren, med tyngdpunkt på Storstockholm, Västerås, Eskilstuna och i viss mån även Örebro. Området är i nuläget ett tillväxtområde och utvecklas bl.a. via universitet och företag.

Mellankommunal och regional samverkan i Norra Västmanland är viktig, i synnerhet kring infrastruktur, kommunikationer och näringsliv, och i dagsläget även kring bostadsplanering. Fagersta och dess närliggande kommuner samverkar också kring t.ex. utbildningsplatser, kommunalteknisk service, fysisk planering m.m. Särskilt Fagersta och Norberg har ett tätt samarbete.

Kollektivtrafik är en mellankommunal fråga som berör många kommuner. För Fagerstas del handlar det om goda förbindelser med t.ex. Norberg, Avesta, Skinnskatteberg, Smedjebacken och Sala. Det är också mycket viktigt för Fagersta att ha bra tågförbindelser till Västerås och Örebro, via Bergslagspendeln och Godsstråket genom Bergslagen.

Arbetskraftspendlingen är stor mellan Fagersta och några närliggande städer, bl.a. Norberg, Skinnskatteberg, Smedjebacken, Ludvika och Västerås, men även Avesta och Sala.

En annan mellankommunal angelägenhet i regionen är t.ex. Ekomuseum Bergslagen.

- Flera av Fagerstas närmaste kommuner har liknande förutsättningar och målsättningar för sin utveckling. Fokus ligger ofta på att vara en attraktiv plats ur boendesynpunkt, där låga boendepreiser, korta avstånd och närhet till naturmiljöer och fritidsaktiviteter väger in. Den regionala, fysiska planeringen behöver fokusera på att t.ex. kommunikationer, teknisk infrastruktur, energi- och vattenförsörjning, bostadsplanering och miljövård fungerar.

I en tid med stark urbanisering kan mindre städer vara ett alternativ som boendeort, då bostadsbristen i de större städerna är påtaglig. Tillgång till

arbete eller utbildningsplats, antingen på orten eller via kommunikationer, är en förutsättning.

Fagersta kan gynna regionen genom att erbjuda en stark egen karaktär, lyfta fram Bergslagskaraktären och de unika kulturhistoriska miljöerna, utvecklas som bostadsort genom att förfinas de karaktäristiska boendemiljöerna, utvecklas som handelsort genom att öka handelsnäringen och ta tillvara på det handelsunderlag som finns i staden dagtid, och utvecklas som en fritidsstad genom att utveckla utbud och anläggningar. Starka karaktärsdrag och många funktioner på samma plats ger upplevelserikedom och kan bidra till att sätta staden på kartan.

Regionens utveckling kan bidra till att staden stärks i form av ökad kompetensförsörjning, förbättrade kommunikationer och utvidgad arbetsmarknad för boende och företagare.

3.2.1.23 Storregioner

I dagsläget pågår en nationell utredning i syfte att undersöka om landet ska delas in i storregioner istället för dagens län. Syftet är bl.a. att varje region ska ha ungefär samma folkmängd och skatteunderlag, vilket ska kunna ge bättre förutsättningar för t.ex. sjukvården. Västmanlands län föreslås ingå i samma region som Gävleborg, Dalarna, Uppsala, Örebro och Södermanland. Detta kan komma att påverka Fagersta i form av t.ex. kommunikationsriktningar, person- och varuflöden, näringsliv, bostäder etc. Storregionernas avgränsning och funktion är i dagsläget inte fastställt, men förslagets tidshorisont är omkring år 2023.

- Om storregionerna blir verklighet innebär det, med tanke på Fagerstas geografiska läge, att storregionens residentsstad kan komma att hamna nära staden. Det påverkar kommunikationsmönster och flöden, och gör att t.ex. andelen trafik på järnväg och väg behöver kunna öka i stor omfattning.

3.3 MEDBORGARDIALOG

3.3.1 Sammanfattning

För att planens innehåll ska vara relevant, väl förankrat och genomförbart har en väsentlig del i framtagandet varit att hålla dialog med de som ska leva med konsekvenserna av den, dvs. de som bor och verkar i staden.

Under perioden 13 oktober till 23 november 2014 bedrev kommunen medborgardialog i form av ett öppet idésamråd- för alla att lämna synpunkter på dagens stadsbyggnad och berätta hur man vill ha det i framtiden. Information om möjligheten att vara med spreds via tidningsannonser, inbjudningar, kommunens hemsida och Facebook-sida samt information på biblioteket.

Kommunen anordnade 3 st. workshoptillfällen med ett tvärsnitt av aktörer från kommunal organisation, föreningsliv, företagare, myndigheter m.m. Det ordnas även en särskild träff med kommunens ungdomsråd.

Via en 3d-modell på webben kunde allmänheten knyta kommentarer och idéer direkt till en geografisk plats. Medverkan skedde även via förtryckta frågeformulär och kontakt med kommunen direkt per post, telefon, mail och sociala medier.

Bild: Anna Hötzel

De synpunkter och idéer som kom in under idésamrådet gav en bild av vad som fungerar bra och mindre bra med hur stadens mark och byggda miljöer används i nuläget, samt vilka utvecklingsfrågor som är mest angelägna. Genom att sammanväga och tolka vilken effekt de synpunkter och idéer som kom in kan ge, går det att identifiera vilka viljeriktningar som stadens invånare och aktörer gemensamt fört fram.

Hela sammanfattningen från idésamrådet, inklusive redovisning av inkomna synpunkter och förslag, finns att tillgå på Västmanland-Dalarna miljö- och byggförvaltning, där den finns tillgänglig på förvaltningens webbplats.

3.3.2 Resultat

Strömsholms kanal, Vilhelminaparken, Hembygdsgården, fritidsanläggningarna och mängden av grönområden upplevs ha mest positiva värden.

Stadens utspriddhet, Fagersta centrum, stationen Fagersta Norra, gång- och cykelbanan längsmed väg 68 och intrycket av staden då man passerar förbi med bil upplevs ha störst behov av åtgärder.

Bild: Anna Hötzel

De flesta av utvecklingsförslagen bygger på viljan att koppla ihop staden med centrum som tyngdpunkt, omstrukturering av centrum, utveckling av områdena kring Strömsholms kanal och från Melingssjön till skolområdet, och utveckling av grönområdena.

Nedan listas de tydligaste gemensamma viljeriktningarna som framkommit i medborgardialogen:

- Gör något så att staden inte känns så utspridd. Strategier för funktioners placering och markens användande sett till helhetsbilden behövs.

- Utveckla centrum med fokus på livfullhet och stadsmässighet. Skapa tydliga handelsstråk, offentliga platser och fungerande trafik- och parkeringslösningar. Förtäta, tillför nya funktioner och öka stadskänslan.
  - Gör det lättare att ta sig ned till vattnet från centrum, skolområdet och Västanfors. Ge möjlighet att röra sig längsmed strandlinjen på båda sidor runt kanalen.
  - Samla kulturfunktioner/lokaler för aktiviteter centralt för att samutnyttja lokaler, skapa positiva synergieffekter mellan verksamheterna och ge liv till centrum på kvällen.
  - Koppla ihop fritidsfunktioner genom att samla, och därmed samutnyttja, anläggningar och/eller genom att koppla ihop stråk.
  - Utveckla ett rekreativstråk runt Melingssjön. Koppla med fritidsområdet vid Fagerstahallen och skolområdet.
  - Förbättra området vid Fagersta Norra, både upplevelsemässigt och funktionellt, gäller även kopplingen in till centrum.
  - Gör det till en positiv upplevelse att åka längsmed vägen genom staden. Använd infartslederna till att marknadsföra staden.
  - Se till att leder för alla trafikslag fungerar, centralt och mellan områden.
  - Skapa fler bostäder med hiss i centralt läge.
  - Platser där folk kan samlas och göra saker tillsammans är bra, mer sånt!
- Dessa gemensamma viljeriktningar utgör några av de viktigaste grunddragen i utvecklingsplanen.

Medborgardialog

- inte bra/problem
- bra/potential
- stråk
- platser
- riktningar
- områden

rv 68
rv 69

Kolarbyn

Skarsen

Norra industri-
området

Andra sidan

Linjan

Södra industri-
området

Kratt-
berget

Hyttbäckens
indström.

Eskiln

Fårbo
indström.

rv 66
rv 68

Säteriets
indström.

Egna Hem

Per Ols

Björkst

Risbron

Norrby

Norrby
indström.

Kratt-
berget

Sundbyberg

Västansfors

Västansfors
Södra

Uggelbo

Stora Aspen

rv 60

100

N

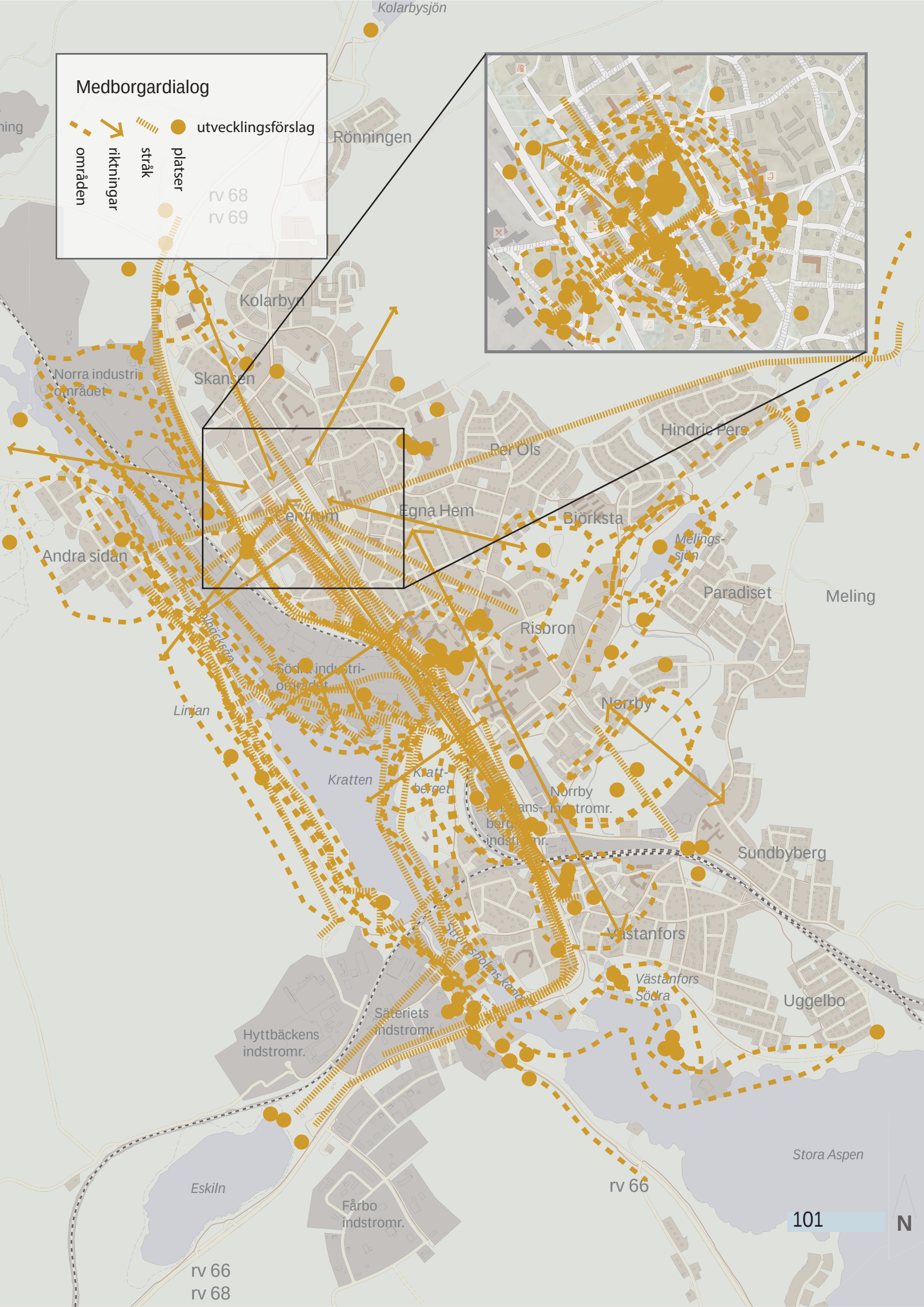
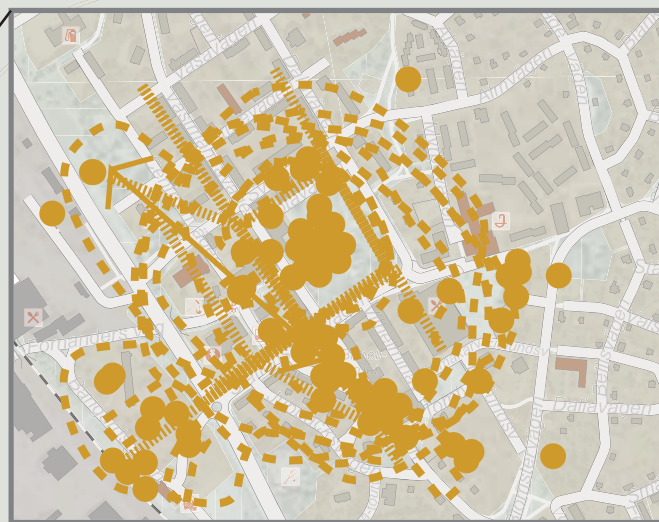

Medborgardialog

- utvecklingsförslag
- platser
- stråk
- riktningar
- områden

rv 68
rv 69

Stora Aspen

rv 66

rv 66
rv 68

3.4 UTVECKLINGSTENDENSER I SAMHÄLLET

Det pågår en ständig samhällsutveckling, kanske i snabbare takt än någonsin förut. Det som händer i vår omgivning påverkar oss både socialt, ekologiskt och ekonomiskt, även om förändringarna till att börja med sker långt utanför vår egen närmiljö. Stadsmiljön är en produkt av den samhällsutveckling som pågår, såväl lokalt som långt utanför ramarna för vad de som bor och verkar i staden själva kan påverka.

3.4.1 Hållbarhetsperspektivet

Grundidén med hållbar utveckling är att vi ska tillgodose dagens behov på ett sätt som inte begränsar möjligheterna att tillgodose även framtidens behov. Det innebär att dagens utveckling inte kan ske till priset av att miljön och samhället förstörs. Generationsmålet för miljön, är ett tydligt exempel på en vision om hållbar utveckling.

Hållbarhetsperspektivet vilar på tre ben- det sociala, ekologiska och ekonomiska. Det sociala handlar om välbefinnande, rättvisa, fungerande maktstrukturer, människors rättigheter och förmågan att tillgodose individuella behov. Det ekologiska handlar om det avtryck människan gör på miljön och om ekosystem i balans. Det ekonomiska handlar om att ekonomisk tillväxt inte får ske till priset av ett segregerat och ojämlikt samhälle och en förstörd miljö. Istället bör samhället anpassas efter vad miljön och människors hälsa tål och vi bör långsiktigt investera i dessa resurser.

Olika dimensioner av hållbarhetsperspektivet påverkar varandra. Ekonomisk hållbarhet främjar både social och ekologisk hållbarhet, som i sin tur möjliggör förbättrade globala ekonomiska förhållanden osv. De positiva effekterna kan sprida sig och möjligheten för våra efterlevande att leva ett gott liv ökar om utvecklingen är hållbar i olika led.

- För att utvecklingen inte ska hamna i en nedåtgående spiral, t.ex. där låg ekonomisk bärighet hämmar investeringsviljan, vilket i sin tur bidrar till en undermåligt förvaltd miljö som gör den ekonomiska bärigheten ännu lägre osv., behöver staden bli specialiserad på att sätta

igång positiva utvecklingsspiraler som fungerar över lång tid, t.ex. genom att satsningar får positiva sidoeffekter. En satsning på skolområdet kan likaväl vara en utveckling av stråket mellan stadens olika delar, en och samma lokal kan användas både av fritids- och kulturintressen samtidigt som det bidrar till att levandegöra ett område kvälltid osv. Synergiverkan sätter igång positiva utvecklingsspiraler och är ofta ekonomiskt lönsamt.

3.4.2 Social utveckling

Hur människor lever hänger samman med graden av sociala friktionsytor och demokrati, förhållandena i den fysiska miljön, samt de tekniska och ekonomiska förutsättningarna. Den senaste tidens samhällsutveckling i vår del av världen präglas i hög grad av den digitala infrastrukturens snabba framväxt. Den ger upphov till nya sätt att arbeta och utbilda sig, nya sociala mötesplatser, förändrade rörelsemönster, nya möjligheter att nätverka och bilda opinion, nya sätt att kalkera fram och utforma tekniska konstruktioner m.m. Det leder i förlängningen till att hela vår livsstil förändras. Den digitala tekniken har blivit en avgörande förutsättning för tillväxt, och tillgång till tekniken ses idag som en demokrati-fråga. Då ny teknik möjliggör både arbete och utbildning på distans, kan människor vara mer flexibla än tidigare i val av bostadsort. Detta gör att även mindre orter kan utvecklas, i synnerhet om de kan erbjuda attraktiva livsmiljöer där såväl bostäderna som närmiljön och möjligheten till kultur-, fritids-, och naturupplevelser är tilldragande. Då arbete och utbildning inte längre blir en plattform för sociala möten, ökar också behovet av fysiska mötesplatser i den offentliga miljön.

Signifikativt för vår tid är också en stark urbanisering, att människor flyttar över nationsgränser i stor utsträckning, och att befolkningen blir allt äldre. Andelen personer över 65 år beräknas öka med flera procentenheter till år 2020. Den äldre befolkningen är friskare och lever mer likt de yngre idag än tidigare. Som en följd av

den förändrade åldersstrukturen ökar den demografiska försörjningskvoten, ett mått som beräknar relationen mellan antalet personer i de mest arbetsföra åldrarna och summan av befolkningen som ligger utanför detta åldersintervall. Arbetskraftsinvandring spelar troligen en stor roll för att utvecklingen ska kunna hanteras.

Den sociala hållbarhetsdimensionen är utmärkande för många av de insatser som görs från samhällets sida i det humanitära arbetet. Det handlar om t.ex. arbete med antidiskriminering, integration, folkhälsa, mångfald, jämställdhet, barns rättigheter etc. Det handlar också om individer förmåga att ta knappa resurser i anspråk på grund av att de är medlemmar i nätverk eller större sociala strukturer. Dessa resurser kan tillgängliggöras och/eller mobiliseras för medvetet handlande, och kan verka både överbrygande och sammanlänkande. Förmågan till samarbete, tillit och tillgänglighet mellan människor kallas för socialt kapital. Höga nivåer av socialt kapital i samhället kan kopplas till högre ekonomisk tillväxt, mindre ojämlikhet, mindre brottslighet, lägre korruption, bättre fungerande myndigheter och bättre genomsnittligt hälsotillstånd. Det är applicerbart även på lokal nivå. I en stad där invånarna utvecklat goda relationer emellan och förmår använda dessa på ett bra sätt, växer både ekonomin och välbefinnandet.

- För planen innebär det att särskilt fokusera på människors möjlighet till en god livsmiljö, där både boende, kommunikationer och möjlighet till meningsfull sysselsättning och fritid väger in. Insatser kan göras för att höja människors medvetenhet om förhållandena kring de egna livsbetingelserna, t.ex. genom att höjd kunskapsnivå och transparens i den organisering som bär upp samhället. Detta kan handla om att prioritera utbildningsmiljöer, att utformningen av offentliga platser verkar jämlikt och jämställt, att lokaler för offentlig verksamhet utstrålar öppenhet och tillgänglighet, m.m.

Människorna som syns i det offentliga rummet ska spegla stadens demografiska sammansättning. Det ska finnas en bredd av fysiska platser för sociala möten och de gemensamma vardagsmil-

jöerna, gator, torg, parker, samhällsnyttiga funktioner m.m. ska öka människors livskvalité.

3.4.3 Ekologisk utveckling

Miljöns framtid ser dystert ut om den globala, ekologiska utvecklingen fortsätter att gå i samma riktning som idag. Medeltemperaturen stiger, vilket får stor negativ inverkan även i vår egen närmiljö. Ekosystemen är i obalans och det påverkar t.ex. vår möjlighet att i längden ha säkerställd tillgång till mat. Insatser från samhällets sida handlar till stor del om att parera effekterna av den negativa miljöpåverkan som har pågått under lång tid.

Den globala medeltemperaturen är idag cirka 0,8 grader högre jämfört med under 1800-talets andra hälft. Den vedertagna förklaringen är att utsläpp av koldioxid och andra gaser förstärker atmosfärens växthuseffekt på jordens temperatur. Koldioxidhalten fortsätter att öka, i huvudsak från förbränning av fossila bränslen för el- och värmeproduktion, industriprocesser och transporter. Effekter av ett varmare klimat är krympande glaciärer, stigande havsnivåer, förändringar i nederbördsmonster och att världshaven försuras. Förändringarna i klimatet bedöms dessutom bli större vid våra nordliga breddgrader än i världen i genomsnitt, varför effekterna kan bli omfattande för våra närområdens jord- och skogsbruk, liksom för känsliga miljöer i fjällen och Östersjön.

I Sverige har utsläppen av växthusgaser minskat, bl.a. tack vare insatser som utbyggnad av fjärrvärmenät och övergång från olja till biobränslen i våra uppvärmningssystem. I samhället förbrukas dock ständigt energi till bl.a. uppvärmning, varmvatten, industriprocesser, transporter, hushållsel och djurhållning. För att utsläppen ska minska i tillräcklig takt krävs ytterligare insatser i syfte att bl.a. hushålla med energi och naturresurser, förändra mat- och konsumtionsvanor, skapa lokala kretsloppssystem m.m.

Insatser görs även för att minska skogs- och jordbrukets negativa inverkan på artrikedomen. Cirka fem procent av våra djur, växter och svampar löper risk att dö ut, då deras livsmiljöer har påverkats av miljöförändringar och ett rationaliserat jordbruk, skogsbruk och fiske.

Vissa åtgärder som har positiv inverkan på klimatet kan ha negativ inverkan på den biologiska mångfalden. Den stora utmaningen handlar om att få ekosystemet i balans.

- För planen innebär det att särskilt fokusera på möjligheterna till ekologiskt hållbara tekniska system, en stadsstruktur som är resurseffektiv och att främja de naturliga miljöerna, t.ex. genom ett kretsloppsperspektiv. Goda förutsättningar för miljöanpassade transporter är en tungt vägande faktor, varför satsningar behövs för gång-, cykel- och kollektivtrafiknätet samt stationsområdena. Möjlighet till uppställningsplatser för bilpooler kan bli mer betydelsefullt i framtiden. Befintlig infrastruktur ska kunna utnyttjas rationellt varför ny bebyggelse kan integreras i befintliga bebyggelsestrukturer. Stadens grön- och vattenstruktur utgör ett vittförgrenat nät av naturmiljöer för växter, djur och biologisk mångfald, samtidigt som den är av betydelse för människors hälsa och välbefinnande. Kommunen har själv möjlighet att föregå med gott exempel vad avser miljöanpassning av bebyggelsen, t.ex. genom val av material, återvinningssystem och värnandet om utemiljöerna.

3.4.4 Ekonomisk utveckling

Snabb, ekonomisk utveckling är kännetecknande för den tid som vi lever i. Vår del av världen har på kort tid utvecklats från ett jordbrukssamhälle, via ett industrisamhälle, till vad som idag brukar beskrivas som ett tjänstesamhälle med fortsatt ökning av de materiella tillgångarna.

Ekonomisk tillväxt är beroende av att handelsflödena fungerar globalt. För detta görs insatser, bl.a. genom upprättandet av internationella organisationer. En annan utvecklingstendens, som syftar till att balansera den ekologiska utvecklingen, handlar istället om att minska de globala flödena genom att fokusera på lokal behovsförsörjning.

God tillväxt kan i praktiken leda till förbättrade levnadsvillkor. Tillväxt på det sätt som hit-

tills har skett påverkar dock jordens ekologi negativt. De påverkar även de sociala strukturerna, då högkonjunkturer bidrar till att öka klyftorna mellan de ekonomiska förutsättningarna i världen. Minskad tillväxt innebär t.ex. reduktion av gasutsläpp i atmosfären och att priserna på mat och naturresurser kan stabiliseras, men i stället riskerar arbetslöshet, fattigdom och hunger att öka överlag.

Då varken ekologisk ohållbarhet eller social utsatthet är acceptabelt görs insatser för att den ekonomiska utvecklingen ska gå i rätt riktning, t.ex. genom försök att hitta ekonomiska modeller som antingen innebär ekologiskt och socialt hållbar tillväxt, eller att tillväxt får stå tillbaka för sociala och ekologiska framsteg. Möjligheter ligger också inom tillväxt genom tjänstesektorn, som förväntas kunna växa utan att ekologiska eller sociala strukturer påverkas negativt.

- För planens del innebär det en strävan efter att hitta en balans mellan företagens utvecklingsmöjligheter, samhällets sociala behov och hänsynstagande till miljön. T.ex. bör industriernas tillgång till mark och kommunikationer säkerställas, men på ett sätt som också gynnar den kommunala infrastrukturen och att man använder redan ianspråktaga miljöer för etableringar.

För kommunen handlar ekonomisk hållbarhet till stor del om att den offentliga servicen, t.ex. utbildning, omsorg och socialt stöd, ska hålla en hög kvalitet och kontinuerligt kunna tillgodose de behov som finns utan förordning, tillfälliga lösningar. Det handlar också om att ge förutsättningar för näringslivsutveckling. De kommunala investeringarna behöver ha dubbelverkande effekt och på lång sikt minska kostnaderna för exempelvis social omsorg och teknisk förvaltning. Det kräver god planering och samordning på alla nivåer inom den kommunala organisationen.

Samhällets förmåga att satsa är beroende av befolkningens ekonomiska förhållanden och vice versa. Satsning behövs på utbildningsmiljöer och näringslivssektorer som inte har negativ inver-

kan på de sociala och ekologiska förhållandena.

3.4.5 Samtida stadsplanering

Stadsplanering syftar i slutändan till att skapa samhällen där människor kan leva och må bra. För att uppnå det spelar många faktorer in. Vi vill ha städer som är hållbara, levande, säkra och bra för hälsan, samtidigt som stadens utformning ska utgå från hur de upplevs av den gående människan.

Vissa städer har längre väg att gå för att nå målen än andra, därför är strategisk planering grundläggande. Det är dessutom en liten ekonomisk investering i relation till den potentiella vinsten. Nedan beskrivs några av de inriktningar som dagens stadsplanering ofta strävar mot:

- Stadsutveckling genom medborgardialog. Allt fler kommunen inser betydelsen av att utvecklingen av miljöer är förankrad och byggd på viljan hos de som ska använda dem. Öppen dialog i ett tidigt skede gör att människor blir positivt inställda och att projekt blir mer genomförbara.
- Flexibel stadsstruktur med möjlighet att forma och forma om utefter de behov som uppstår. T.ex. stegvis förtätning genom varierade fastighetsbildningar, parker och torg som programmeras via t.ex. medborgardialog, nya kopplingar framtagna genom analys av rörelsemönstret hos olika trafikslag etc. Snabb samhällsomställning gör att planeringen måste ta höjd för det okända.
- Stadsstrukturer med orienterbarhet, valmöjlighet och tillgänglighet, exempelvis i rörelsemönstret hos olika trafikslag. Det upplevs av många som tilltalande och stadsmiljön kan användas på ett bra sätt.
- En blandning av funktioner och verksamheter. Det utgör i regel en förutsättning för effektivt utnyttjande av samhällets resurser, infrastruktur och bebyggelse och ger positiva synergieffekter i stort och smått.
- En bebyggelsestruktur med korta avstånd mellan olika funktioner, samt en stads- och trafikmiljö som uppmuntrar till gång- och cykelresor. Förutom att ökade miljöanpassade transporter är ett grundkriterium för en fungerande miljö i framtiden, är möjligheten att slippa privat bilresande för att ta sig till t.ex. arbete, skola och fritidsaktiviteter, en frihetsfaktor för många.
- En blandad befolkningssammansättning. Det är en viktig faktor för social hållbarhet. Blandade upplåtelseformer, bostadstyper och bostadsstorlekar kan bidra till detta.
- Ökad möjlighet att påverka och verka i sin egen närmiljö, t.ex. genom tillgång till gemensam gård, odlingslott, sociala mötesplatser i det offentliga rummet, etc. Det ökar människors samhörighet med omgivningen och de sociala banden kan stärkas. Att satsa på vardagsmiljöerna är att investera i befolkningens livskvalité.
- Barnens och den äldre befolkningens plats i det offentliga rummet. Att anlägga lek- och vistelsemiljöer som är tillgängliga för alla är ett sätt att uppfylla befolkningens behov samtidigt som man vitaliserar och levandegör stadsrummet.
- Trivsel och attraktivitet i stadsmiljön. Det ger platsen status och ökar intresset för privata fastighetsägare att satsa på sina byggnader, vilket i sin tur ökar attraktiviteten. Genom en medveten satsning både på de offentliga rummen och

omgivande bebyggelse kan hela ortens attraktivitet öka.

upplevelse av staden, på tvärs med kulturer, geografi och klimat, får städer att vara attraktiva och levande.

- Centrumutveckling som allt mer styrs mot kvällsekonomi, dvs. platser med vistelsekvalitéer, restauranger, caféer, stadsparker, kulturupplevelser, underhållning för barn etc. Undersökningar visar att möjlighet till handel är av allt mindre betydelse för vad människor efterfrågar i ett centrum. Det kan dock ge utrymme för t.ex. specialbutiker, torghandel, servicetjänster m.m. att växa.
- Effektivt resursutnyttjande, t.ex. genom att göra bebyggelsen tillräckligt tät så att infrastruktur utnyttjas rationellt och underlaget för kollektivtrafiken blir tillräckligt stort. Bebyggelsens energiförbrukningssystem och tekniska service är också av stor betydelse.
- Kretsloppssystemen som en del av stadsutformningen, t.ex. genom att använda miljöanpassade material, solfångare och solceller, plantera växter med direktverkande effekt på miljön och ta tillvara på dagvatten i öppna dammar etc. Det har positiv inverkan på miljön och människors hälsa, samtidigt som det kan ge ekonomiska besparingar.
- Mångfald av tillgängliga natur- och vattenområden, parker och andra planerade utemiljöer. En noga genomtänkt grönsstruktur gör staden mer ekologiskt hållbar, trivsamt, varierad, hälsosam och tilldragande.
- Städer som har en mänsklig skala. Det skapar värden som inte kan mätas i kvadratmeter och ekonomi. Vår långsamma takt och våra sinnens förmågor begränsar oss till ett visst avstånd. På för stort avstånd kan människor inte längre se och höra varandra, känna dofter eller upptäcka stimulerande detaljer. Den enskilda människans behov och dennes

BILAGA

Följande bilaga hör till handlingen:

”Detaljstudier:

- *Stärkt samband mellan
Fagersta centrum och Västanfors*
- *Ett mer levandegjort Fagersta centrum”*

Bilagan ska läsas tillsammans med planens
huvudhandling.

UNDERLAG

Nedanstående material har använts i arbetet:

Planer och program

Översiktplan för Fagersta kommun
antagen 2007-12-18,
aktualitetsförklarad 2013-03-26, Fagersta kommun

Tematiskt tillägg till översiktsplanen-
Landsbygdsutveckling i strandnära lägen,
Fagersta kommun
antaget 2011-11-12, Fagersta kommun

Vindkraft- Tillägg till översiktsplan för Avesta
kommun och Fagersta kommun.
Planeringsunderlag för Norbergs kommun
antaget 2011-06-28,
Avesta/Fagersta/Norberg kommun

Fördjupad översiktsplan för Ängelsberg
antaget 1996-04-23, Fagersta kommun

Fördjupad översiktsplan för
Fagersta centrum
antagen 1994-03-29, Fagersta kommun

Program för Andra sidan
antaget 2013-09-03, Fagersta kommun

Kulturminnesvårdsprogram för
Fagersta kommun
1985, Fagersta kommun

Samhällsplanering och riskhantering i anslutning
till storskalig kemikaliehantering,
2016, MSB

Övergripande riskbedömning för detaljplan
Transport av farligt gods på väg och järnväg
Kv. Ratten, Kv. Växeln och Kv. Gärdet,
Fagersta
2014-10-07, WSP/Fagersta kommun

Målbild Fagersta
2012, Fagersta kommun

Fagersta kommuns övergripande mål och
gemensamma inriktningsmål
2013, Fagersta kommun

Handelspolicy för Fagersta kommun
2012, Fagersta kommun

Övergripande tillväxtprogram för Fagersta
och Norberg
2012, Fagersta/Norberg kommun

Befolkningsprognos 2011-2020
Fagersta kommun
2011, Statisticon/Fagersta kommun

Trafikplan Fagersta
2000/2013 (uppgrädering pågående),
Fagersta kommun

Bostadsstrategiskt program
2004, Fagersta kommun

Miljöpolicy Fagersta kommun
2005, Fagersta kommun

Naturvårdsprogram för
Fagersta kommun 2010-2025
2010, Fagersta kommun

Skötselprogram för tätortsnära naturmark
Fagersta kommun

Energi och klimatstrategi 2008-2015
2008, Fagersta kommun

Länsplan för regional transport-
infrastruktur 2014-2025
2013, Länsstyrelsen i Västmanland

Regionalt utvecklingsprogram
Västmanlands län 2007-2020
2007, Länsstyrelsen i Västmanland

Klimataspekter i fysisk planering, Vägledning för
kommuner- Del 2/2: Minskad klimatpåverkan
från transporter
2011, Länsstyrelsen i Västmanland

Modernismen i Fagersta kommun
*Västmanlands läns museum, Länsstyrelsen i Västman-
land*

Stockholms byggnadsordning-
Ett förhållningssätt till stadens karaktärsdrag
1999, Stockholm stad

Internet

Information har hämtats från följande websidor:

www.fagersta.se
www.boverket.se
www.miljomal.se
www.scb.se
www.ekonomifakta.se
www.fn.se
www.wwf.se

Dessa sidor uppdateras löpande.

Referensprojekt

”Den attraktiva regionen”, ett samarbetsprojekt mellan Länsstyrelsen i Västmanlands län, Trafikverket och Västmanlands landsting

Nyligen antagna FÖP:ar från andra Kommuner har fungerat som strukturellt underlag

Bilder

Allt bildmaterial är framtaget av Västmanland-Dalarna miljö- och byggförvaltning, om inte annat anges vid bilden.

Kartor

Kartor är framtagna av Västmanland-Dalarna miljö- och byggförvaltning.

GEOGRAFISKT INDEX

Andra sidan, 14, 27, 53, 78, 81, 83, 90, 91, 92, 95, 108
 Bergslagsspendeln, 95, 96
 Bergslagssjukhuset, 33
 Björksta, 31, 52, 69
Bl 1, 14, 38, 44, 50, 56, 59, 62, 68
Bl 2, 14, 46, 56, 62, 68
 Brinellskolan, 33
 Brinelltorget, 20
Ce, 14, 48, 56, 62, 68
 Egna hem, 29, 81
 Eskiln, 78, 90, 91, 92
 Fagerliden, 33, 90
 Fagersta Central, 42, 86, 87
 Fagersta centrum, 6, 11, 14, 18, 20, 22, 30, 42, 43, 47, 48, 58, 61, 63, 64, 65, 68, 69, 70, 71, 72, 78, 81, 86, 87, 88, 94, 98, 107, 108
 Fagersta Norra, 42, 86, 87, 98, 99
 Folkets hus, 33, 90
 Fårbo, 34, 71, 89, 90
G/C, 14, 42, 62, 68
 Godsstråket genom Bergslagen, 95, 96
 Hembygdsgården, 35, 90, 91, 98
 Hindric Pers, 32
 Holmen, 26
 Hyttbäcken, 34, 53
 Järntorget, 22
 Kolarbyn, 31
 Kolarbysjön, 91
 Kolbäcksån, 52, 91, 94, 95
 Kratten, 14, 52, 69, 72, 91
 Kristiansberg, 34, 40, 42, 48, 58, 71, 72, 87, 88, 94
 Linjan, 52, 53, 72, 90, 91
 Meling, 32, 52, 69, 91
 Melingsbäcken, 91
 Melingssjön, 14, 72, 90, 91, 94, 98, 99
 Norra industriområdet, 26, 87, 89, 95
 Södra industriområdet, 26, 87, 89, 95
 Norrby, 31, 32, 34, 53, 72, 80, 90, 91
 Norrby Gärde, 53, 72, 80, 91
Nä, 14, 48, 56, 62, 69
 Paradiset, 32
 Per Ols, 32
Re 1, 14, 52, 60, 62, 69
Re 2, 14, 52, 62, 69
Re 3, 52, 59, 62, 69
 Risbron, 31
 Risbroskolan, 33
 Rönningen, 32
 Skansen, 35, 81
SPr, 14, 52, 60, 69
 Stora Aspen, 78, 80, 91

Strömsholms kanal, 6, 35, 60, 73, 86, 90, 91, 92, 95, 98
 Sundbyberg, 32
 Säteriet, 34, 48, 71, 87, 88, 89
UB, 14, 56, 62, 69
 Uggelbo, 32
UI, 15, 48, 62, 69
Ut, 15, 46, 62, 70
UtO, 15, 46, 62, 70
 Vilhelminaparken, 22, 86, 98
 väg 66, 42, 48, 86
 väg 68, 42, 48, 67, 86
 väg 69, 42, 86
 Västanfors/Västanfors Södra, 7, 11, 14, 18, 27, 28, 31, 35, 42, 47, 50, 58, 60, 63, 65, 69, 71, 72, 78, 80, 81, 83, 84, 86, 87, 88, 90, 91, 92, 94, 95, 96, 99, 107

Vissa sidavikelser kan förekomma

Fagersta kommun

Tfn växel: 0223 - 440 00

Besöksadress: Norbergsvägen 19, 737 80 Fagersta

E-post: info@fagersta.se

Websida: www.fagersta.se

Västmanland-Dalarna miljö- och byggförvaltning

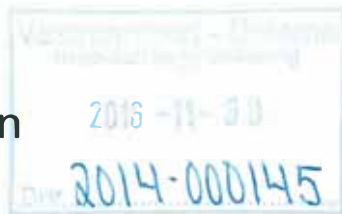
Tfn växel: 0226 - 64 54 54

Besöksadress: Strandbacksvägen 7, 774 81 Avesta

E-post: miljo-bygg@avesta.se

Websida: [http://www.avesta.se/Boende--](http://www.avesta.se/Boende--Byggande/Samhallsplanering/Aktuella-planer/)

[Byggande/Samhallsplanering/Aktuella-planer/](http://www.avesta.se/Boende--Byggande/Samhallsplanering/Aktuella-planer/)

SAMHÄLLSBYGGNADSENHETEN

Plan

Bo Bertilsson

Telefon 010-224 92 23

bo.bertilsson@lansstyrelsen.se

Västmanland-Dalarna miljö- och
byggförvaltning
774 81 Avesta

FÖP Fagersta stad – En fördjupning av Översiktsplan för Fagersta kommun

Förslag till fördjupad översiktsplan för Fagersta kommun har tidigare varit föremål för samråd enligt 3 kap 9§ plan- och bygglagen (2010:900). Länsstyrelsen har i samverkan mellan andra statliga och regionala myndigheter den 23 juni 2016 lämnat ett samrådsyttrande över planförslaget. Under samrådet framförda synpunkter och kommunens bemötande finns redovisade i en samrådsredogörelse. Planförslaget har efter bearbetning ställts ut för granskning under perioden 3 oktober till 5 december 2016.

Under granskningstiden ska länsstyrelsen enligt 5 kap 22§ yttra sig över planförslaget, om förslaget enligt länsstyrelsens bedömning innebär att

1. att riksintresse enligt 3 eller 4 kap. miljöbalken (MB) inte tillgodoses
2. en miljökvalitetsnorm enligt 5 kap. MB inte följs
3. strandskydd enligt 7 kap. MB upphävs i strid med gällande bestämmelser
4. regleringen av sådana frågor om användningen av mark- och vattenområden som angår flera kommuner inte har samordnats på ett lämpligt sätt, eller
5. en bebyggelse eller ett byggnadsverk annars blir olämpligt med hänsyn till människors hälsa eller säkerhet eller till risken för olyckor, översvämning eller erosion.

Planförslaget

Berörda sakområden inom Länsstyrelsen har beretts tillfälle att ge synpunkter. Lämnade synpunkter i samrådsskedet har tagits tillvara och arbetats in i utställningshandlingen att Länsstyrelse inte har några kvarstående synpunkter.

Beslutande i ärendet har varit enhetschef Ulrika Nilsson och föredragande Bo Bertilsson.

Ulrika Nilsson

Bo Bertilsson

